

Slovenski 11 čebelar

YU-ISSN-0350-46907
Letnik XCVI – Leto 1994

LETO 1873 – PRİČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSKEM

Slovenski čebelar

Št. 11 1. november letnik 96

VSEBINA

Janez Mihelič: Uvodnik	289
Milan Meglič: Mesečna navodila za november	290
Janez Mihelič: Ptujski čebelarji so proslavili devdesetletnico prvega slovenskega čebelarskega društva na Štajerskem	292

IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV

Marjan Debelak: Rezultati letošnjega »zakladnega« čebelarjenja na Bledu	297

VZREJA MATIC

Janez Poklukar: Slovenski vzrejevalci matic počastili spomin na Antona Janšo na Dunaju	300

KRATKE NOVICE

Janez Mihelič: Poslikan čebelnjak v galeriji Slavka Avsenika	306

IZ TUJE LITERATURE

Mateja Leskovar-Kropivšek: Opazovanje gozdne paše v gozdnih zgornjega Pfalza in vzhodni Bavarski v letu 1993	307
Jana Kralj: Novost na knjižnem trgu	309
Opraševanje kmetijskih kultur z žuželkami	310
Nov videofilm o vzreji matic	310
Novi plastični matični lončki	310
Raziskave medu so »tržno« uspešne	311
Občutljivost B. larve na teramicin	311
Edi Senegačnik: Umrl je Alois Tropper – dolgoletni častni predsednik avstrijske čebelarske organizacije	312

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

ZČDS: Letna članarina ZČDS za leto 1995	313
Obvestila Zveze čebelarskih društev Slovenije	313
Pred občnimi zbori	313
Razpis za predloge in odlikovanja	313
Milena B. Poklič: Dišeče sladka razstava	314
Ivan Skrt: Dejavnosti ČD Ilirska Bistrica	315
Franjo Marošek: Izlet čebelarjev ČD Vojnik	316

OSMRTNICE
OBVESTILA
MALI OGLASI

CONTENTS

Janez Mihelič: Editorial	289
Milan Meglič: Montly instructions – November	290
Janez Mihelič: Ptuj: Celebration of the 90 th anniversary of the very first bee-keeping society in Styria	292

EXPERIENCE OF OUR BEE-KEEPERS

Marjan Debelak: Results of this year's »treasure-house« bee exercise at Bled	297

QUEEN BEE RAISING

Janez Poklukar: Slovene bee-keepers' visit to Vienna – to celebrate memory of Anton Janša	300

NEWS IN BRIEF

Janez Mihelič: Decorated beehouse in the gallery of Slavko Avsenika	306

FOREIGN LITERATURE

Mateja Leskovar-Kropivšek: Bee pasture seen from close in the forests of the upper Pfalz and eastern Bavaria in 1993	307
Jana Kralj: Novelty from bookshops	309
Pollination of plants in agriculture by insects	310
New, plastic bee-queen pots	310
Honey research – a »market success«	311
Susceptibility of B. larvae to terramycin	311
Edi Senegačnik: Death of Alois Tropper, honorary President for many years of the Austrian bee-keepers' society	312

SOCIAL LIFE

ZČDS – Union of Slovene bee-keeping societies: Annual membership fee in 1995	313
ZČDS notices	313
Plenary session approaching	313
Proposals & decorations to be put forth	313
Milena B. Poklič: Sweet-smelling exhibition	314
Ivan Skrt: Activities of the Ilirska Bistrica bee-keepers' society	315
Franjo Marošek: Excursion of the Vojnik bee-keepers' society	316

Slika na naslovni strani: Študijski ansambel Slavka Avsenika pred poslikanim čebelnjakom. Foto: J. Mihelič

Slovenski čebelarji in vzrejevalci matic pred Janševo spominsko ploščo v Augartnu na Dunaju.

UVODNIK

Za letos smo končali delo pri čebelah. Kmalu se bodo še bolj stisnile v zimsko gručo. Kdor je zazimil močne čebele in jih tudi pravočasno nakrmil, lahko že mirno načrtuje, kaj bo delal prihodnje leto. Nikoli ni prezgodaj za priprave, zlasti če si zastavljamo velike cilje.

Eden izmed teh bo prihodnje leto lahko tudi udeležba na svetovnem čebelarskem kongresu in ogled čebelarske razstave. V mestu Lozana ob ženevskem jezeru jo bosta od 15. do 19. avgusta organizirala Apimondija in Zveza čebelarjev iz Švice. Ne zgodi se pogosto, da bi svetovni čebelarski kongres Apimondije pripravili tako blizu naše dežele, kot bo to prav 31. čebelarski kongres v Švici. Z avtobusom se lahko do Lozane pripeljemo že v eni noči. To bo brez dvoma priložnost, da se kongresa udeleži tudi številčnejša delegacija iz Slovenije. Na njem bi morali predstaviti svetu našo državo kot čebelarsko razvito in zanimivo deželo, ki ima na področju čebelarstva svetu kaj pokazati in ponuditi.

To je priložnost, da svetu znova pokažemo, da so kranjske matice doma v Sloveniji in da jih po sedemdesetih letih spet lahko v večjem številu ponudimo svetovnim kupcem, tako kot avstrijski vzrejevalci, ki matice izvažajo v 48 držav po svetu. Res bi bilo škoda, če bi zamudili tudi to priložnost. Seveda lahko največ prispeva k uveljavitvi kranjske matice v svetu Kmetijski inštitut Slovenije, zlasti čebelarski oddelek pod vodstvom dr. Janeza Poklukarja, poleg njega pa seveda tudi vzrejevalci matic s kvalitetno vzrejo, izvozno-uvozne čebelarske organizacije in nenazadnje tudi ZČDS.

Če bi znali izrabiti povpraševanje po kranjskih maticah v svetu, bi bila vzreja in izvoz matic za naše večje čebelarje zelo pomemben vir dohodkov, tako kakor je to za več kot sto vzrejevalcev v sosednji Avstriji. Seveda vsega, kar smo zamudili v zadnjih šestdesetih letih, ne bomo mogli nadoknaditi čez noč. Vsi pa upamo, predvsem pa vzrejevalci, da bodo rezultati na področju selekcije kmalu vidni.

Za vse, ki bi se želeli udeležiti kongresa Apimondije v Švici, bomo skušali urediti vse potrebno, o vsem pa vas bomo še pravočasno obvestili. Da pa bo naše delo pri organizaciji lažje, vas prosimo, da nam sporočite vaše želje.

Urednik

ČEBELARJEVA OPRAVILA V NOVEMBRU

MILAN MEGLIČ

Ob toplem vremenu v začetku novembra lahko opazujemo še redke posamezne čebele, ki izletavajo iz panja in se po kratkem spretetavanju v bližini čebelnjaka vrnejo v panj. Le posamezna še prinese domov nekaj cvetnega prahu. V panju je čedalje manj zalege. Celice v sredini gnezda, iz katerih so se polegale zadnje čebele, so zdaj prazne. V prvih hladnejših dneh se vanje zavlečejo čebele. Umaknejo se tudi iz obrobja proti sredini in se stisnejo v zimsko gručo. S krmiljenjem se ne ukvarjamo več, saj čebele sladkorne raztopine ne bi mogle več dobro predelati. Če pa jo samo odložijo v celice in jih pri pridelavi prehitijo hladno vreme, jim taka nepredelana hrana pozneje povzroča težave.

Ko se ozračje ohladi, začnejo okrog panjev stikati miške, rovkje ipd. Zlasti spodnje vrste panjev so izpostavljene poskusom vdora in panj. To uspešno preprečujemo z namestitvijo kovinskih zaporic. Pri tem ne smemo občutno zožati žrela, saj čebele tudi pozimi potrebujejo svež zrak.

Čebelja družina porabi novembra oziroma od novembra do januarja približno 600–700 g hrane na mesec. Z izrabo energetske vrednosti hrane čebele ustvarjajo toploto.

Kdaj panje zapažiti?

Lahko že novembra, lahko pa tudi šele decembra. Ker smo se na to pripravili že v

prejšnjih mesecih (očistili stene voščenih prizidkov, matično rešetko in okence ter pripravili pažni material – karton, časopis ali penasto gumo), je delo opravljeno hitro in brez vznemirjanja čebel.

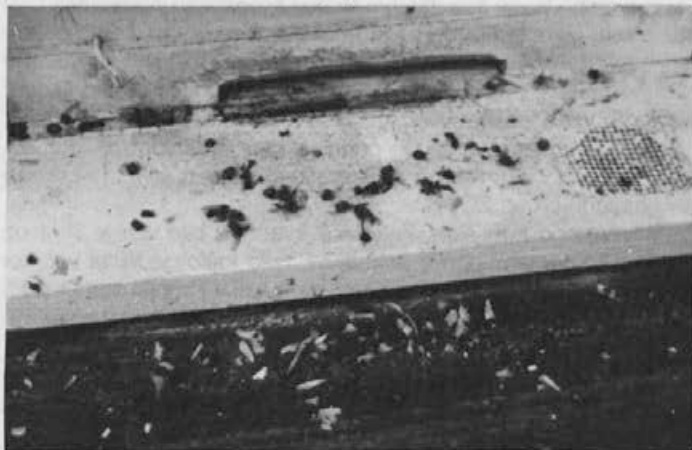
Mraz čebelam ne škodi, če le imajo dovolj prave hrane in miru. Zato tudi pomankljiva zimska odeja za čebele ni nevarna. Čebelja gruča namreč oddaja v prostor zelo malo toplote. Na obrobju gruče je temperatura 10–12 °C. Toploto bodo čebele potrebovale šele, ko se bo izlegla prva zalega, to je januarja oziroma februarja in marca, zlasti po pojavu paše, ko začnejo hitro širiti gnezdo.

Čebele slabo prenašajo prepih. Zlasti jeseni smo lahko opazovali, kako čebele same zapolnijo morebitne špranje v panju z zadelovino.

Donosnost čebelarjenja

Novembra že lahko izračunamo uspešnost našega čebelarjenja v tem letu. Če smo v sezoni pridobili npr. 10 kg medu na panj in če ga bomo letos uspeli prodati po 500 SIT/kg, lahko (upoštevajoč nakup 10 kg sladkorja za vsako družino po 100 SIT/kg) hitro izračunamo, da bomo zaslužili 4.000 SIT/čeb. družino. To je razlika med ceno medu in ceno sladkorja, vendar ji moramo prišteti še vse stroške, ki smo jih imeli pri čebelarjenju:

– nakup satnic, barve, pogač, embalaže;

Če v panj pride miš ali rovkja, lahko na bradi opazimo obgrizene mrtve čebele.
Foto: M. Meglič

- amortizacija čebelnjaka, panjev in drugega orodja;
- zavarovanje;
- delo s čebelami itd.

Že površen izračun nam je pokazal, da čebelarstvo pri zdajšnji prodajni ceni medu ni donosno. **Čebelarili smo torej z zgubo.**

Kaj naj čebelar stori, da bo prihodnje leto izguba manjša?

– **Poveča naj pridelek na družino** in upa, da bo prihodnje leto medil vsak kol; morda se bo odločil za prevažanje, vendar je to spet povezano z dodatnimi stroški in tveganjem. Pridelek na družino je velikokrat manjši tudi zaradi neustreznega načina čebelarjenja. Prevečkrat se namreč dogaja, da med kratkotrajno intenzivno pašo čebelam v panju primanjkuje prostora za predelavo nektarja in skladiščenje medu.

– **Zmanjša naj porabo časa pri delu s čebelami** – tudi to mu bo omogočil ustrezen način čebelarjenja, vendar je to povezano s čebelarjevim znanjem.

– **Pridelek naj prodaja po višji ceni.**

Kako doseči višjo prodajno ceno medu?

I. Izhodišča:

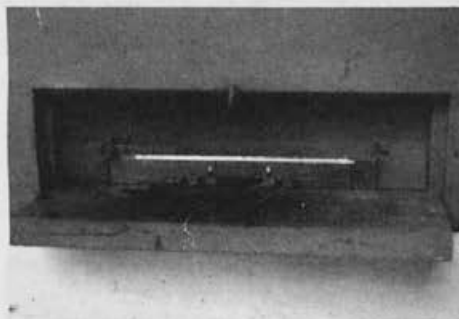
1. Pristni slovenski med je najboljši na svetu.

2. Pristni slovenski med pridelata tudi manjši čebelar (ki morda čebelarji samo z enim panjem).

3. Kupci še ne poznajo pristnega slovenskega medu. Odločilni dejavnik pri nakupu medu je na žalost še vedno nizka cena medu. Kupec je namreč prepričan, da kupuje poceni dober med. Vemo pa, da je to daleč od resnice. V svoji nevednosti je torej porabnik zapeljan. Prepričan sem, da bi vsak zelo rad plačal več za boljši med kot pa manj za med neznanega izvora in dvomljive kakovosti. Kupec torej ni ustrezno obveščen.

4. Uporaba zaščitne znamke (mimogrede: ta zaščitna znamka ne poudarja **pristnosti**) je privilegij zlasti v večjih, tržno usmerjenih čebelarjev, pa še ti je ne uporabljajo množično.

5. Preveč medu napolnimo in prodajamo v kozarcih, ki jih sicer uporabljamo za kumarice, marmelade, paprike itd.

Kovinska zapora prepreči vdor glodalcev v panj.
Foto: M. Meglič

II. Ukrepi:

1. Uvesti bi morali enotno embalažo za vso Slovenijo, in sicer kozarce po 1/4, 1/2 in 1 kg. Embalaža naj bo namenjena samo za med. Osebnostno mislim, da je steklena embalaža primernejša in ličnejša kot kovinska oziroma iz umetnih snovi (PET), embalaža iz PVC pa je celo neprimerna! H kozarcem sodi ličen kovinski pokrov, potiskan z vzorcem čebeljega satja. Samo na ta način bomo presegli marmelade in kisle kumarice!

2. Ugotovili smo že, da je zaščitna znamka **pristni slovenski med** last vseh poštenih slovenskih čebelarjev. To znamko so čebelarji uporabljali že pred 60 leti. Vsi, ki so izpolnjevali pogoje, so dobili izkaznico in zavarovane nalepke, da je med pristen, čist in neoporečen. Torej je treba z zaščitno znamko za pristni slovenski med opremiti vsak kozarec medu, v katerem je res pristni slovenski med. Torej bi morala ZČDS vsem članom čebelarjskih družin oziroma društev brezplačno razdeliti nalepke, na katerih bi poudarjeno pisalo pristni slovenski med. Vsak čebelar naj bi se obvezal, da bo vsak kozarec medu opremil z nalepko, tudi tistega, ki ga bo prodal na domu ali podaril znancem, in tistega, ki ga bo uporabljal v svojem gospodinjstvu!

Te nalepke bi torej prek čebelarjskih društev prejel vsak član ZČD, nečlanom pa jih ne bi smeli dajati, ker društvo oziroma ZČD ne more jamčiti za kakovost njihovega medu. Da ne bo nesporazuma, na nalepki bi se moral vsak čebelar tudi identificirati!

3. Vsem čebelarjem bi hkrati morali dati poenostavljena navodila o pridelovanju in embalaranju pristnega slovenskega medu. Ta naj bi bila tudi tema razprav na sestankih čebelarskih društev. Na ta način bi utrdili čebelarski kodeks in ne bi zlorabljali zaščitne znamke.

4. ZČD naj v imenu svojih članov – čebelarjev organizira obsežno dolgoročno medijsko predstavitev pristnega slovenskega medu (predvsem v časopisih, revijah, radijskih predavanjih ipd.); ta naj bo res strokovna, njen poglavitni cilj pa naj bo zaščita kupcev!

Mislím, da podobno meni tudi večina

čebelarjev, zato pričakuje od Zveze čimhitrejšo akcijo. Na ta način bomo k promociji pristnega slovenskega medu pritegnili tudi ljubiteljske čebelarje, ki so svoj pičel pridelek prodajali na domu in so bili doslej pri možnosti uporabe zaščitne znamke po krivici zapostavljeni.

Kdor si bo lahko privoščil stroške za analizo medu (zlasti večji čebelarji, saj bo zanje to postalo celo potreba), bo na nalepkah dobil še serijske številke in oznako »kontroliran izvor«. S tem bo pri prodaji lahko dosegal tudi ustrezno višjo ceno in se potegoval za večje mednarodno priznanje pristnega slovenskega medu.

PTUJSKI ČEBELARJI SO PROSLAVILI DEVETDESETLETNICO PRVEGA SLOVENSKEGA ČEBELARSKEGA DRUŠTVA NA ŠTAJERSKEM

prof. JANEZ MIHELİČ

V Narodnem domu na Ptujú so 17. septembra 1994 Zveza čebelarskih društev Ptuj in čebelarska društva Dornava, Gorišnica, Markovci, Ptuj, Turnišče in Majšperk pripravili slovesnost ob praznovanju 90. obletnice ustanovitve prvega slovenskega čebelarskega društva na Štajerskem.

Proslave se je udeležilo približno dvesto čebelarjev, predvsem iz Štajerske, pa tudi iz Škofje Loke, med gosti pa so bili inž. Viktor Krek in Mojmir Jericijo z ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo, inž. Marjan Skok in Janez Mihelič iz Zveze čebelarskih društev Slovenije, dipl. inž. Franc Bezjak, sekretar za kmetijstvo občine Ptuj, in

Slavko Labaš, predsednik Pčelarskega društva Varaždin, s katerim imajo ptujski čebelarji prijateljske stike.

Navzoči so bili tudi predstavniki ČD Velenje in delegacija ČD Žalec z Antonom Rozmanom na čelu.

Po sprejemu gostov je predsednik ZČD Ptuj inž. Vlado Tumpej povabil vse udeležence v preddverje Narodnega doma, kjer je bila pred devetdesetimi leti ustanovna skupščina prvega slovenskega čebelarskega društva na Štajerskem. Tam so ob tej priložnosti odkrili spominsko ploščo, ki bo še prihodnje rodove spominjala na to pomembno dejanje naših dedov. O

Predsednik ZČD Ptuj inž. Vlado Tumpej med govorom na proslavi. Vse fotografije je posnel J. Mihelič.

njegovem pomenu sta spregovorila tajnik in podpredsednik ZČD Ptuj Srečko Rupnik in Alojz Valenko.

Srečko Rupnik je poudaril, da so bile pred devetdesetimi leti na Štajerskem gospodarske razmere težavne, Slovenci pa smo bili le poceni delovna sila nemški gosposki. Takrat je čebelarstvo pomenilo našemu človeku ekonomsko osamosvojitvev in gospodarsko moč, saj so imeli čebelji pridelki dobro ceno. To je bilo tudi obdobje velikih sprememb v načinu čebelarjenja, pojavili so se točilo za med, panji s premičnim satjem in satnice. Temu izzivu se je odzval tudi rojak iz Slovenskih goric Ivan Jurančič. Po vzorcu je sam izdelal dunajski panj s premičnim satjem in ga do konca svojega življenja propagiral na predavanjih in shodih. Tedaj je bila za življenje naroda pomembna zlasti mlada inteligenca; učitelji, nadučitelji, napredni posestniki in pravniki. Zaradi hudega nemškega pritiska so ustanovili slovenska kulturna in stanovska društva, v katerih so se združeni laže upirali raznarodovalnim pritiskom. Takšno vlogo je opravilo tudi prvo slovensko čebelarstvo društvo na Štajerskem. Spominsko ploščo, sicer delo akademskega kiparja Viktorja Gojkoviča, je odkril starosta ptujskih čebelarjev in podpredsednik ZČD Ptuj Alojz Valenko.

Nato se je slovesnost nadaljevala v dvorani Narodnega doma. Najprej je predsednik ZČD Ptuj inž. agr. Vlado Tumpej orisal delovanje prvega slovenskega čebelarkega društva na Štajerskem, katerega

V imenu ministra za kmetijstvo dr. Jožeta Osterca je spregovoril čebelarjem inž. Viktor Krek

duša je bil znani potujoči čebelarški učitelj Ivan Jurančič. Dejal je:

»Drage čebelarke, dragi čebelarji, spoštovani gostje!

Danes smo se zbrali v tej častitljivi hiši, da bi praznovali 90. obletnico ustanovitve prvega slovenskega čebelarkega društva za Spodnjo Štajersko.

Prvi začetki organiziranja slovenskih čebelarjev v tedanji Spodnji Štajerski segajo v leto 1903, ko se je nekaj naprednih in pogumnih mož pri Sv. Andražu v Sloven-

Pogled na udeležence proslave, levo pa stoji g. Srečko Rupnik, ki je opravil večino tehničnih priprav.

*Predsedniki vseh čebelar-
skih društev, vključenih v
Zvezo čebelarskih društev
Ptuj.*

skih gorica opogumilo in sklicalo veliki čebelarji. Tega shoda se je udeležilo veliko število slovenskih čebelarjev iz vse tedanje Spodnje Štajerske. Na njem so izvolili iniciativni odbor, ki je pripravil vse potrebno za ustanovitev slovenskega čebelarskega društva za Spodnjo Štajersko. Le-to je bilo potem prav v tej hiši ustanovljeno 4. aprila 1904. Najbolj goreč pobudnik za ustanovitev slovenskega čebelarskega društva za tedanjo Spodnjo Štajersko je bil Ivan JURANČIČ, posestnik iz Andrecev v Slovenskih goricah. Ivan JURANČIČ je bil mož nemirnega duha in bistrega uma. Že kot mladeniča ga je mikala šola, vendar pa za kmečkega človeka izobraževanje v tedanjem času ni bilo lahko dostopno. Ivan JURANČIČ je sicer začel študirati, vendar je moral zaradi težav, ki so ga pestile, šolanje na ptujski gimnaziji opustiti. Kljub temu tudi pozneje ni pretrgal vezi s knjigami in drugimi načini izobraževanja. Usoda je hotela, da je prišel v stik s čebelami, ki so pritegnile njegovo pozornost, in Ivan JU-

RANČIČ je vse svoje življenje posvetil prav njim. V začetku je čebelaril v domačih slamnatih koših, ki so bili tedaj v naših krajih običajni. Sčasoma je prek pisane besede spoznal še druge boljše načine čebelarjenja. To je bilo obdobje Dzierzona in Gerstunga, v Evropi pa se je tedaj začelo uveljavljati čebelarjenje v panjih s premičnim satjem. Jurančič je zaradi bogatih izkušenj in obilice praktičnega in teoretičnega znanja postal potujoči učitelj. V svoji delavnici za izdelovanje panjev je izdeloval panje, imenovane »dunajčani«, in v naše kraje prenesel dunajski panj. Dolga leta so naši čebelarji gojili svoje čebele v njih in še danes v naših kmečkih vrtovih naletimo na lično izdelane dunajske paviljone iz Jurančičeve delavnice.

Prav IVANU JURANČIČU gre zasluga, da so čebelarji v naših krajih že zgodaj zamenjali koše za panje s premičnim satjem.

Nemci so tedaj izvajali močan raznarodovalni pritisk na slovenski živelj. Velika za-

*Priznanje, ki ga je prejela ZČDS, je prevzel
predsednik Marjan Skok.*

*Priznanje za uspešno vodenje čebelarskega
krožka je prejel g. Alojz Valenko.*

sluga Ivana JURANČIČA in drugih soustanoviteljev tedanje čebelarke organizacije je, da se je v teh krajih ohranil slovenski živelj. S svojim delovanjem so namreč utrjevali narodno zavest in krepiли gospodarsko moč Slovencev v teh krajih, s tem pa tudi njihovo neodvisnost.

Poleg Ivana JURANČIČA so imeli pomembno vlogo tudi drugi slovenski izobraženci in kmetje, npr. Jožef Zelenik, Ivan Strelec, Frančišek Krajnc, Tomislav Kurbus in drugi. Kmalu po ustanovitvi čebelarke društva za Sp. Štajersko v Narodnem domu na Ptujju 4. aprila leta 1904 so podružnice slovenskega čebelarke društva nastale v bližnji in daljni okolici, priključilo pa se jim je veliko število članov. Aktivnost čebelarke organizacij se je zelo povečala med obema vojnama. V tem obdobju postane čebelarke organizacija tudi pospeševalka čebelarstva.

Čebelarji so imeli tudi dobro zadržno organizacijo za nakup čebelarke potrebščin in za prodajo čebelarke pridelkov.

V 30. letih se je tudi v naših krajih zelo uveljavil AŽ panj, do tedaj pa so čebelarili povečini v dunajskih panjih, ki jih je širil prodorni Ivan JURANČIČ.

To obdobje je tudi začetek prevažanja čebel na pašo. Veliko zaslug za to imajo čebelarji železničarji, saj so bili med seboj po telefonu povezani po vsej državi, čebele pa so po železnici lahko prevažali zastonj. Po prvih uspehah čebelarjev prevažalcev – železničarjev so tudi drugi čebelarji začeli čebele prevažati na različne paše.

Tudi čebelarke organizacija na Ptujju je delovala odlično, saj je bilo v društvo včlanjeno veliko število prizadevnih članov. Naj navedemo samo nekatere izmed njih, npr. Ačka, Lenarčiča, Rižnarja, Komela in druge.

Po drugi svetovni vojni je vloga čebelarke organizacije zelo oslabela. Tedanja oblast je želela oblikovati velike socialistične čebelarke obrate. Vanje so vložili velika sredstva, odvzeli premoženje predvojnimi čebelarke zadrugam in ustanovljali velika socialistična čebelarstva. Usodo »Agromela« in podobnih obratov pa vsi dobro poznamo. Danes se lahko samo vprašamo, kakšno bi bilo slovensko čebe-

larstvo, če bi omenjena sredstva vložili bodisi v Čebelarke inštitut ali v čebelarke šolo, preostali denar pa v obliki ugodnih posojil dali na razpolago čebelarjem za razvoj njihovih čebelarstev.

Po začetnih težavah so si čebelarji opomogli in znova utrdili svojo organizacijo.

Na kratko smo se spomnili začetnih težav, ki so jih imeli organizatorji čebelarke organizacije na prelomu stoletja in tudi pozneje. Vedeti pa moramo, da imamo čebelarji tudi danes svoje križe in težave. Največja težava je gotovo huda gospodarska kriza, v katero je zabredlo naše čebelarstvo. Vzrokov za to je več. Evropsko čebelarstvo danes tekmuje s čebelarstvi iz drugih delov sveta, kjer so naravne razmere za pridelavo medu neprimerno ugodnejše. V našem podnebjju traja aktivna čebelarke sezona – v najboljšem primeru – od druge polovice aprila do konca julija, v drugih podnebnih razmerah pa je to obdobje znatno daljše, zato lahko čebelarji s teh območij pridelajo več cenejšega, vendar manj kakovostnega medu kot pri nas. Pogoji prodaje – tudi naše – pa so za vse enaki. Ob tem je razumljivo, da bodo domači čebelarji ob slabi zaščiti države potegnili krajši konec, saj je cena medu in drugih čebeljih pridelkov zdaj na najnižji možni ravni. Zato bodo to občutili predvsem poklicni čebelarji, njihov obstoj pa je zelo ogrožen.

Če bomo hoteli slovenski čebelarji to krizo preživeti, bomo poleg čebelarke organizacije morali zgraditi tudi uspešno združništvo, prek katerega bomo kupovali čebelarke potrebščin in prodajali naše pridelke mimo monopolistov.

Veliko dela je še tudi pri promociji domačih čebeljih pridelkov, podobno kot to delajo v drugih državah. Nujna je uvedba zaščitne znamke za slovenski med in kontrolnih števil, podobno kot to poznamo v vinarstvu. S tem bomo kupcu jamčili za kakovost pridelka, hkrati pa zagotovili prodajo domačega medu po dostojni ceni.

Razen gospodarskih težav pesti danes slovensko čebelarstvo tudi vdor zajedavca varoze v naše kraje, saj so se zaradi zmanjšane odpornosti čebeljih družin pojavile številne druge bolezni, npr. nosema,

Zbrane čebelarje je v imenu škofjeloških čebelarjev pozdravil g. Vinko Krajnik

huda gniloba čebelje zalege in druge viroze. Poseben problem so danes tudi zastruptive zaradi onesnaženosti zraka in nepravilne uporabe zaščitnih sredstev v kmetijstvu.

Današnje težave v čebelarstvu so torej povsem drugačne, kot so bile nekoč, ko je čebelarstva organizacija reševala tudi narodnostne probleme, ko so na dolgo in široko razpravljali o panjskih sistemih, o pasmah čebel in podobno. Če želimo premagati današnje težave v čebelarstvu, le-te pogosto ne ogrožajo samo čebelarstva, ampak tudi čebele same – če pomislimo na varozo in različne zastruptive, hitro spoznamo, da moramo čebelarji našo organi-

Za dobro in plodno sodelovanje so ptujski čebelarji odlikovali tudi ČD Varaždin. Priznanje je sprejel predsednik društva g. Slavko Labaš.

Priznanje je prejel tudi najstarejši član ČD Ptuj.

zacijo še bolj utrditi, če želimo tudi vnaprej uspešno čebelariti.«

Nato je inž. Viktor Krek prebral govor ministra za kmetijstvo in gozdarstvo dr. Jožeta Osterca, saj se sam slovesnosti zaradi drugih obveznosti, žal, ni mogel udeležiti. Med drugim je dejal: »Poudariti velja gospodarski vidik društva. Slovenski čebelarji so že v 18. stoletju opravili velikansko delo pri uveljavitvi čebelarstva v Sloveniji in tudi v Evropi (Anton Janša, Peter Pavel Glavar, Blaž Kumerdej itd.). To se je nadaljevalo tudi v 19. stoletju in kranjska čebela je postala znana po vsem takratnem kulturnem svetu, zato so jih že tedaj veliko izvažali. Visoke številke o izvozu čebeljih družin, več kot 170.000, kažejo na uspešno vzrejno in selekcijsko delo kranjskih čebelarjev ter na vzorno organiziranost in uspešno trgovanje. Čebelarstvo je bila pomembna gospodarska dejavnost, ki je marsikateremu slovenskemu kmetu pomagala preživeti.

Čebelarji tudi danes potrebujete trdno organizacijo. Dobro povezani boste uspešnejši v svojih prizadevanjih, hkrati pa boste svetel zgled mladim, da vas bodo posnemali. Z dobro organiziranostjo boste tudi učinkovitejši opomin tistim, ki premalo razmišljajo o čebeli kot koristnemu sodelavcu

pri kmetovanju, zaradi česar je treba paziti tudi pri uporabi insekticidov v kmetijstvu.

Ob vašem jubileju vam iskreno čestitam in želim še veliko uspehov.«

Čebelarjem je nato spregovoril predsednik Zveze čebelarških društev Slovenije Marjan Skok. Govoril je o pomenu slovenske čebelarške organizacije za razvoj čebelarstva in orisal aktualne probleme, s katerimi se ubadamo čebelarji. Kot je poudaril, čebelarji želimo in zahtevamo, da nas država zaščiti pred tujo konkurenco, ker je naše čebelarstvo v krizi in se zato ne more samo spopadati z najrazvitejšimi državami in jim konkurirati. Čestital je tudi organizatorjem, predvsem pa tajniku ZČD Ptuj Srečku Rupniku, saj je bil eden poglavitnih organizatorjev, in predsedniku inž. Vladu Tumpeju za organizacijo zares bogate in pester proslave.

Za njim sta čebelarjem čestitala in jih pozdravila predstavnika čebelarških društev iz Varaždina Slavko Labaš in iz Škofje Loke Vinko Krajnik.

Nato so nastopili recitatorji in folklorna skupina mladih osnovnošolcev, zapel pa je tudi moški pevski zbor. Po kulturnem sporedu so zaslužnim čebelarjem in sponzorjem podelili odličja Anton Janša in posebna priznanja. Predsednik inž. Vlado Tumpej je podelil srebrna odličja Anton Janša Francu Grilu, Marjanu Lauriju in Vladu Zagoršku. Priznanji za uspešno vodenje čebelarških

V kulturnem sporedu so nastopili tudi mladi folkloristi.

krožkov sta prejela Alojz Valenko za uspešno vodenje krožka v OŠ Dornava in Alojz Solina za vodenje krožka v OŠ Markovci. Priznanja je prejelo še več zaslužnih čebelarjev, pa tudi sponzorji praznovanja.

Naj povemo, da je ZČD Ptuj ob tej priložnosti izdala tudi posebno spominsko brošurico, v kateri je več avtorjev opisalo delo čebelarških društev na tem območju in prelomne dogodke v zgodovini čebelarstva.

Po slovesnosti je sledil še zabavni del prireditve in ptujski čebelarji so se izkazali tudi kot tradicionalno dobri gostitelji. Lahko rečemo, da je praznovanje povsem uspelo in doseglo svoj namen – namreč, strniti vrste čebelarjev, da bi se tako lažje uprli izzivom časa, kot so se jim morali tudi naši predniki.

Z

zkušnje naših čebelarjev

REZULTATI LETOŠNJEGA »ZAKLADNEGA« ČEBELARJENJA NA BLEDU

MARJAN DEBELAK

Oglejmo si priložena diagrama, ki odslikavata značilnosti letošnje paše in bere, kot sem jo odčital na čebelarski tehtnici in po stehšanem pridelku medu. Poleg tega pa še nekaj v razmislek.

Že večkrat sem poudaril, **da med nastaja v močnih družinah**. Samo večji panj,

brez ustreznega povečanega števila pašnih čebel, ne daje zelenega večjega pridelka medu. Pri tem napačno ravnaajo številni čebelarji, ki skušajo čebelariti z zakladi in drugimi panji z veliko prostornino, vendar v njih čebelarijo s prestabotnimi družinami.

Po mojih izkušnjah in praksi vzgajamo

močne družine, če jih prezimujemo v panjih z veliko prostornino (**dvoetažni**) in če jim omogočimo, da matica na vrhuncu razvoja čebelje družine (**od sredine aprila do konca junija**) neprekinjeno in neovirano zalega z vso zmogljivostjo (**približno 3000 jajčec na dan**). Na ta način dobimo pridobitne družine s približno **100.000 čebelami** (če računamo, da živi čebela v najbolj delovni sezoni samo okoli 30 dni).

S tako silno nabiralno vojsko čebel lahko družina **izrabí vsak pašni trenutek**, zato je rezultat sezone temu primeren. Popolnoma odveč je bojazen, da veliko čebel veliko pojé. Kolikor porabijo za prehrano, zlahka nadomestijo v pašnih urah in dneh. Še nikoli v 19 letih čebelarjenja s »super« močnimi družinami na stalnem mestu se mi ni zgodilo, da take družine ne bi prinesle nekaj tudi za čebelarja (glej diagram).

Ker večina ljubiteljskih čebelarjev čebelarí na stalnem mestu in torej čebel ne prevažá, je čebelarjenje z močnimi družinami še toliko pomembnejše. Paš v tem primeru sicer nimamo v izobilju, vendar morajo biti čebele nanje pripravljene na vso moč.

Letošnja čebelarska sezona je veliko obetala, pa precej manj dala. Spomladi so se čebele zgodaj razvile in vse je kazalo

na ponovitev dobre bere v minulem letu. Nenavadno burno razmnoževanje čebeljih družin smo nekateri čebelarji pripisali tudi **nepojasnjnemu zmanjšanju števila zajedavskih varoj**. V zadnjem letu ali dveh se je število odpadlih varoj po jesenskem in pomladnem vstavljanju fluvalinatnih trakov ali ploščic pri nekaterih čebelarjih zmanjšalo na enega do deset primerkov. Tudi pri kontroli z drugimi pripravki in pregledu pokrite trotovine varoe ni bilo več zaslediti. Družinam je gotovo prišlo, da so bile skoraj brez zajedavca. No, letos jeseni spet opazamo povečano število varoj na kontrolnih zamreženih podstavkih.

Maja smo na gornjem Gorenjskem pričakovali obilno pašo, saj so to sporočali in napovedovali tudi drugod po Sloveniji. Vendar so manj pazljivi čebelarji dočakali le močno rojivost, tehtnica pa se je v vsem mesecu dvignila le za 2 kg. V začetku **junija** je končno zamedilo tudi pri nas. Nekaj prodorov slabega vremena je na začetku ustavljalo pašo. Od sredine meseca pa vse do začetka julija se je tehtnica neustavljivo dvigovala. Medila sta gozd in lipak, vendar je bila bera na njem letos veliko skromnejša kot v bolj medenih letih. **Petega julija** je bilo paše konec, kot bi odrezal. Kdor ni takoj stočil in krmil s

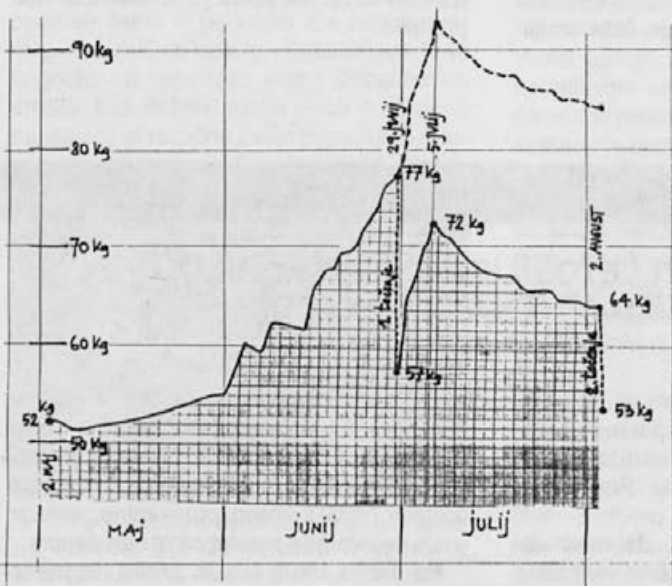

DIAGRAM 1:
Prikaz gibanja tehtnice pod opazovalnim panjem v sezoni 1994.

Črtkasta črta predstavlja domnevni potek paše, če ne bi opravil prvega točenja. Verjetno bi bila nekoliko nižja, ker bi bili sati že preveč napolnjeni z medom in bi čebele začele lenariti.

Če bi drugič iztočil 5. julija, bi pridobil 8 kg medu več, kot sem ga čez mesec dni, saj je prav tedaj nastopilo brezpašno obdobje, vendar bi moral v tem primeru krmiti sladkor.

LJUBITELJSKO ČEBELARSTVO DEBELAK, BLED.

sladkorjem, je čebelarjem privoščil približno 8 kg medu na panj, porabili pa so ga tedaj, ko bi po vseh napovedih morali mediti drevje okoli naših čebelnjakov. To se je primerilo tudi meni, ker se mi ni ljubilo drugič točiti še ne povsem napoljenih medišnih satov. Za ljubiteljske čebelarje pa to ni nobena katastrofa, posebno če imamo na zalogi še lanski med.

Letos sem točil dvakrat in **povprečna bera je 30,3 kg** na pridobitno družino. Za primerjavo omenjam, da imam letos enajst pridobitnih družin in štiri trisatno zazimljene rezervne družinice.

Pripomnim naj, da je moj enajsti pridobitni panj novi **poizkusni 12-satni AŽ panj z 11-satno zakladdo**. Še čisto novega ste lahko videli na letošnji čebelarški razstavi v Polju. Tam je bil deležen več posmeha kot simpatij, pa nič ne dé. Je imeniten izdelek in darilo mojega čebelarskega prijatelja Lada, saj se sam ni mogel odločiti za poizkus učinkovitosti čebelarjenja z 11-satno zakladdo pri njegovih regalnih 12-satnih AŽ panjih na prikolicci.

To omenjam zato, ker je tudi ta preizkus dokazal, da je pametno imeti čim močnejše družine. Res sem tej družini ob naselitvi nekoliko pomagal pri napolnitvi skoraj 40 AŽ satov v panju. Dodal sem jim nekaj satov zalege iz rezervnih družinic.

Iz tega panja sem iztočil približno 50 kg medu! Razlika v prostornini satov med 9- in 12-satnim AŽ panjem z zakladdo je 30:40 (zaokroženo), v donosu pa je bila razlika 30:50 v korist 12-satarja.

To napeljuje na marsikaj. Zavedati se moramo, da ena matica ne more normalno napolniti s čebelarjem več kot 30 AŽ satov. Pomagati ji je treba z rezervnimi družinami ali čebelariti z dvema maticama v enem panju, vendar to občutno podraži in oteži čebelarjenje. Morda se bo izkazalo, da je primerno imeti enega ali več (če ste večji čebelar) tako velikih panjev le, če jih zlahka napolnimo z odvečnimi zaleženimi sati iz rezervnih družinic, teh pa ima vsak razumen čebelar vsaj nekaj.

Na primerjalnem diagramu donosov mojega zakladnega čebelarjenja v 19-ih letih razberemo ponavljajoče cikcakanje letnih ber pri čebelarjenju na stalnem me-

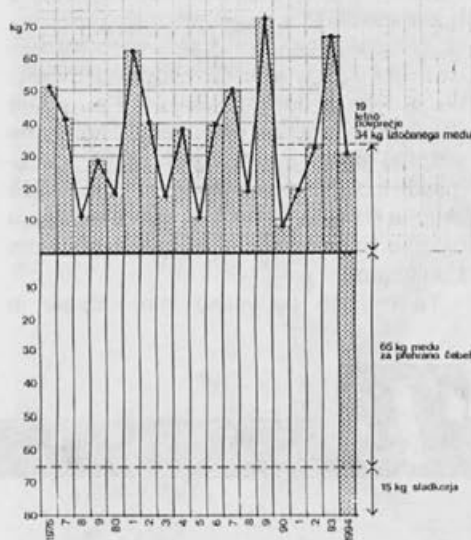

DIAGRAM 2:
Prikaz iztočenega medu in porabe medu za prehrano čebel v letu 1994 –
povprečno na eno pridobitno družino v 9-satnem AŽ panju z zakladdo, primerjalno za 19 let čebelarjenja na stalnem mestu in v enakih panjih. LJIBITELJSKO ČEBELARSTVO DEBELAK, BLED.

12-satni AŽ panj iz leta 1994 skupaj s približno 70 let starimi 9-satnimi AŽ panji. Izdelek Lada Šušteršiča v čebelnjaku Marjana Debelaka na Bledu.

Foto: M. D.

stu. Vidimo, da v tem obdobju nista bili enaki niti dve sezoni, predvsem pa so razlike velike med zaporednimi sezonami. Tako je razlika med bera v minulem in tem letu 37 kg v korist lanske. Morda se bomo iz tega zaporedja sčasoma še kaj naučili.

Na diagramu je prikazana tudi količina hrane (medu in v manjšem delu sladkorja), ki jo večja čebelja družina porabi v enem letu. Po ugotovitvah raziskovalcev porabi večja čebelja družina v letu dni **za svoje preživetje in razvoj približno 80 kg hrane v obliki medu** tega pa deloma lahko nadomesti tudi sladkor. Diagram torej kaže skupno količino hrane, ki so jo moje čebelje družine nabrale same, skupaj z dodanim sladkorjem.

Te družine se vsako leto nabrale in

porabile zase povprečno skoraj **dvakrat toliko medu**, kolikor sem jim ga odvezel. Poleg tega so dobile še 15 kg sladkorja. Samo v rekordnih letinah sem družinam lahko odvezel toliko medu, kolikor ga rabijo zase. **Vedno pa so nabrale vsaj nekaj več, kot so porabile zase**, če upoštevamo dodani sladkor za zimsko prehrano. Pri tem spoznamo in se zavemo, koliko dela opravljajo čebele in kako bogato mora mediti tudi tedaj, kadar jim ne moremo odvzeti viškov in tarnamo, da je sezona slaba.

vzreja matic

SLOVENSKI VZREJEVALCI MATIC POČASTILI SPOMIN NA ANTONA JANŠO NA DUNAJU

dr. JANEZ POKLUKAR

Vsako praznovanje rojstnega dneva je pravzaprav opomin, da čas teče. Sicer ni razlike, ali gre za rojstni dan posameznika ali za praznovanje jubilejev. Verjeli ali ne, letos mineva že 221 let od smrti našega velikega rojaka Antona Janše in hkrati tudi deseto leto dela Republiške službe za selekcijo v čebelarstvu pri Kmetijskem inštitutu Slovenije. V minulem desetletju smo

načrtno znova uveljavljali kranjsko čebelo, vzrejeno in odbrano v Sloveniji. Mineva desetletje vnovičnega vzpostavljanja znanstveno-raziskovalnega dela in navezovanja stikov s svetovnim čebelarstvom. Polpreteklo obdobje je zaznamovano s padcem komunizma, osamosvojitvijo Slovenije, sprejetjem slovenskih čebelarjev v Apimondijo in nenazadnje z vnovično oznanitvijo

Slovenski vzrejevalci matic so položili venec na grob našega čebelarskega učitelja Antona Janše na Dunaju. Foto: P. Zdešar

Pri čebelah inž. Josefa Ulza. Foto: P. Zdešar

svetu, da je Slovenija poleg dela Avstrije izvirno območje alpskega tipa kranjske čebule. Iz korenin čebelarstva tradicije je zrastle nova generacija raziskovalcev, ki se v svetu vztrajno uveljavljajo z znanstvenimi prispevki v najbolj cenjenih znanstvenih revijah.

Jubilejno deseto leto smo želeli zaznamovati na poseben način. Že dalj časa smo načrtovali pripravo izobraževalnega seminarja za vzrejevalce matic. Zakaj ne bi organizirali strokovne ekskurzije in se na avtobusu pogovorili o strokovnih zadevah?

Rečeno – storjeno. Ob spomladanskem obisku čebelarstva strokovne šole v Gradcu smo se z direktorjem gospodom Josefom Ulzem, sicer zelo prizadevnim predsednikom avstrijskih čebelarjev, dogovorili za izvedbo dvodnevnega potovanja po Avstriji.

V petek, 2. septembra letos, smo zjutraj pred Kmetijskim inštitutom Slovenije vstopili v luksuzni Kompasov avtobus. Po kratkih vmesnih postankih v Žalcu in Mariboru smo se prek mejnega prehoda Šentilj odpeljali proti Gradcu in Pöllau, kjer nas je prijazno sprejel gospod inženir Josef Ulz.

Čebelarstvo predsednika avstrijske čebelarstva organizacije inž. Josefa Ulza

Gospod Ulz v pogovoru ni mogel prikriti zadovoljstva, da so ga obiskali prav slovenski čebelarji. Osebnost zelo ceni Slovence, to pa dodatno pojasnjuje s tem, da je poročen s Slovenko. V šali je dodal, da v Avstriji ni mogoče dobiti tako pridne žene, pa jo je poiskal v Sloveniji.

G. Ulz je pokazal, kako zazimuje čebelje družine. Foto: J. Mihelič

Gospod Ulz nam je potem na kratko predstavil svoj čebelarski obrat. Čebelarji z več kot 300 čebeljimi družinami, od tega je 120 panjev listovnega tipa, preostali so nakladni panji. V teh porabi le tri ure in pol delovnega časa na leto, v listovnih panjih pa kar deset ur. Vsa dela opravijo sami. V obdobju prevozov čebel jim pomagajo trije sorodniki. Imajo devet stojišč, do 80 km oddaljenih od doma. Prevažajo v gozd in na pravi kostanj. Nekaj stojišč je v nepo-

Večino pridelka medu shranjuje v hladilni komori pri 10 °C, večinoma v nerjavečih posodah. Foto: J. Mihelič

Ličen reklamni pano ob glavni cesti opozarja kupce na trgovino z medom. Foto: P. Zdešar

sredni bližini gojenih sadovnjakov. Zaradi dobrih stikov med sadjarji in čebelarji ni nobenih neprijetnosti zaradi zastrupitev čebel. Še več – sadjar plača čebelarju za vsako pripeljano močno čebeljo družino 250 šilingov. Sadjarji se zavedajo, da so čebele pri integrirni zaščiti sadnih dreves nepogrešljive.

Skoraj ves pridelani med prodajo doma. Cena medu v prodaji na drobno je 105 šilingov, torej nekoliko več kot pri okoliških čebelarjih, ki prodajajo med po povprečni ceni 95 šilingov. Kakovost prodanega medu, uveljavljena mreža prodaje na drobno in stalna pripravljenost pokazati kupcem vse postopke pridelave in predelave medu omogočajo, da na leto prodajo več kot 6.000 kg medu. Pomembno je, da medu nikoli ne zmanjka in da je v skladišču vedno na zalogi.

Avstrijske čebelarje od čebeljih bolezni najbolj pesti huda gniloba čebelje zalege. V zadnjih tridesetih letih se bolezen kljub vsem strokovnim preventivnim ukrepom pojavlja približno enako pogosto. Preventivno zdravljenje s sulfatiazolom so opustili pred tremi leti. Izkazalo se je, da zdravilo ni več učinkovito. Menijo, da je najprimernejše zgodnje odkrivanje bolezni in strokovno opravljeno zdravljenje. Na ta način je škoda najmanjša. Izkušnje kažejo, da je tudi z odbiro čebel možno povečati naravno odpornost čebelje družine na hudo gnilobo.

Tudi pri poapneli zalegi je zelo opazna naravna odpornost nekaterih čebeljih rodov.

Pri varozi čebel svetujejo uporabo sredstev, ki ne škodijo zdravju ljudi, zlasti mravljinčno kislino. V ta namen uporabljajo iverke, prepojene z 280 ml 85-odstotne mravljinčne kisline, zaprte v nepropustno folijo. S številom lukenj v foliji nato uravnavajo hlapenje in delovanje mravljinčne kisline. Pripravljene iverke polagajo zgoraj na sate nad gnezdo. Učinkovitost je velika, saj odpade od 90 do 96 odstotkov varoj. V Avstriji že izvajajo selekcijski program, ki vključuje tudi plemensko vrednost matic glede na odpornost proti varozi.

V notranjosti nekdanjega hleva smo si ogledali mizarstvo delavnico, točilnico za med, toplotno komoro za neiztočene sate, skladišče za med in prodajne prostore. Seveda so nas zanimale predvsem različne podrobnosti, npr. v zvezi s pripravo pogač

Trgovinica je lepo opremljena in med je v zelo lepi embalaži, ki vabi kupca. Foto: P. Zdešar

za spomladansko in poletno krmiljenje čebel. Uporabljajo kvasovo pogačo. Ta je narejena iz 10 kg sladkorja v prahu, 2 kg pekovskega kvasa, 0,2 kg medu in 0,7 l vode. Pogača je higroskopna, čebele jo rade jemljejo. Jeseni uporabljajo izključno sladkorno raztopino v razmerju 2:3. V družine jo razdelijo s posebno prevozno cisterno, črpalko in dozirno pištolo. Na ta način lahko v desetih minutah nakrmijo 28 čebeljih panjev, v vsakega nalijejo naenkrat 4 do 5 l raztopine. Skupaj krmijo vsako jesen štiri- ali petkrat.

Temperatura v skladišču medu je odvisna predvsem od časa skladiščenja medu. Pri kratkotrajnem skladiščenju je najprimernejša temperatura 10 do 14 °C, pri dolgotrajnem pa jo znižajo celo do 4°C. Pred uporabo posode postavijo v toplotno komoro na temperaturo 40 °C in tam se med v 16 urah znova utekočini. Na ta način obdržijo polnovreden med tako glede faktorja kot glede naravnih encimov v medu.

Prodajni prostor je vzorno urejen in dobesedno vabi kupca, da kupi med in druge čebelje pridelke. Na voljo je bogato propagandno gradivo, ki kupca poučuje o pravilni uporabi medu kot sestavnega dela priprave polnovrednih obrokov.

Družine so zazimljene v dveh nakladah. Gornja naklada mora biti pred zazimljenjem polna medu. Tako imajo družine do velike noči dovolj zalog, zato ni skrbi, da bi strdale.

Pri čebelah delajo nezavarovani, če je to

Sprejem na čebelariskem inštitutu v Lunz Am See, kjer nas je sprejel dr. Pechhacker. Foto: P. Zdešar

le mogoče. Pri vseh družinah, ki imajo dveletne matice in so letos nabrale manj kot 39,5 kg medu, torej manj od povprečja obrata, bodo septembra zarnenjali matice.

Matice za svoje potrebe vzrejajo sami, višek prodajo. Na leto vzredijo 500 do 600 matic, prodajo tudi nekaj zrelih matičnjakov.

Vsi smo bili presenečeni nad izjemno urejenostjo delovnih prostorov. Vse je bilo kot na razstavi. G. Ulzu smo ob slovesu izročili spominsko darilo Janševih faksimil Volständige Lehre von der Bienenzucht in Goličnikovega prevoda Popolno podvučenje za usse bučelarje. Z željo po vnovičnem snidenju smo se odpeljali proti Dunaju.

Počastitev spomina na Antona Janšo

Prihodnje jutro smo se odpeljali proti Augartnu, kjer je čebelaril Anton Janša.

Gospa Singer, žena znane avstrijskega vzrejevalca matic, nam je na višinskem stojišču pripravila zanimivo predavanje o vzreji matic. Foto: J. Mihelič

Pokazala nam je vzrejne satnike in valilne matičnice, ki jih uporabljajo. Foto: J. Mihelič

Tam so našemu velikemu rojaku že pred leti postavili tudi spominsko znamenje. Lipa, posajenega v njegov spomin leta 1973, je danes že lepo drevo. Pod spominsko ploščo je predsednik Čebelarstva zveze Slovenije g. Marjan Skok položil spominski venec z napisom 'Velikemu rojaku Antonu Janši – slovenski čebelarji'. V krajšem priložnostnem govoru je g. Skok opisal dobo in življenje velikega rojaka. Sledilo je skupinsko slikanje udeležencev ekskurzije. Po našem odhodu so venec in dve drobni sveči pričali, da se je tu pravkar končala kratka in prisrčna spominska slovesnost.

Obisk čebelarstva Singer v Purgstallu

Gospa Singer nas je po kosilu odpeljala na čebelje stojišče. Samostojno čebelarijo od leta 1961 naprej. Imajo 500 čebeljih družin. Do najbolj oddaljenega stojišča morajo prevoziti 300 km, sicer pa je to v Weinviertlu severno od Dunaja, kjer je klima zelo blaga.

Vse čebelje družine najprej preskusijo. Vsako matico preskušajo dve leti. V nadalj-

njo vzrejo so vključene le tiste matice, ki so drugo leto dosegle večji pridelek, kot je povprečje na stojišču. Te matice premestijo v ostro klimo na 1100 m nadmorske višine in izpostavijo ostremu prezimovanju. Prihodnje leto spremljajo spomladanski razvoj matic in šele potem izberejo matice za pleme.

Obisk čebelarkega inštituta v Lunz am Seeju

Dr. Pechhacker nam je na kratko predstavil dejavnost inštituta – vodenje selekcijskega dela za celotno Avstrijo, preučevanje vsebnosti mednih žlečkov, primerjava alpskega in panonskega tipa kranjske čebele, preučevanje naravne odpornosti čebel na varozo in preučevanje povzročiteljev gozdnega medenja. V Avstriji se neposredno in profesionalno ukvarja z raziskavami v čebelarstvu 26 ljudi, med njimi jih je 16 na inštitutu v Lunz am Seeju.

Dr. Pechhacker nam je na kratko opisal izobraževalni sistem v avstrijskem čebelarstvu. V okviru kmetijske šole za mladino

Ogledali smo si tudi plemenilček iz stiropora in plastike, ki ga uporabljajo. Je nekoliko večji, kar zagotavlja dobro kakovost matic. Foto: J. Mihelič

obstaja tudi izobraževalna smer čebelarstvo. Pri izobraževanju odraslih je pomembno izobraževanje potujočih čebelarskih preglednikov.

Pri vodenju selekcijskega programa neposredno nadzirajo 1000 čebeljih družin. Po tem programu vzredijo 1500 do 2000 matic na leto. V nekaterih zveznih deželah, npr. na Spodnjem Avstrijskem, so matice premirane. Sicer pa promet z maticami urejajo deželni zakoni. V Gornji in Spodnji Avstriji, na Štajerskem in na Koroškem je dovoljena izključno vzreja kranjske čebele. Reja drugih pasem je z zakonom prepovedana.

Imajo izključno nakladne panje s sati, podobnimi satom v naših AŽ panjih. Njihov način čebelarjenja je zelo preprost. Prezimujejo v eni nakladi. Spomladi naveznejo naklado s šestimi satnicami in šestimi izdelanimi sati. Ko se matica premakne na novo zgrajeno satje, naklade zamenjajo in vstavijo matično rešetko. Pregledi prek sezone so zelo kratki – občasno samo pogledajo, ali je vse v redu in ali imajo čebele dovolj prostora za odlaganje medičine. Prazne naklade vedno nastavljajo na vrh. Pokrito zalego iz proizvodnih panjev prepeljejo na vzrejališče matic in jih tam dodajo v panje z več nakladami in matico, zaprto pod matično rešetko. Tako pripravljene panje uporabljajo za jemanje mladih čebel, za brezmatične rednike in plemenilčke. Gospa Singer nam je podrobno prikazala svoj način vzreje matic. Vsako leto vzredijo od 2000 do 3000 matic. Večino prodajo v tujino. Imajo stalne kupce v 48 državah. Prikazala nam je nekaj pomembnih podrobnosti, npr., da morajo imeti matice, ko se izležejo, v kletki najmanj štiri spremljevalke. Tri saticke združijo, to pa je potem en sat normalne nemške mere.

Ob izročitvi darila Janševega slavnega dela je gospa Singer navdušeno vzkliknila: »Vaš Janša – naš čebelarski učitelj!« Na žalost nas je pestila časovna stiska, tako da smo se morali hitro odpeljati proti čebelarskemu inštitutu v Lunz am See.

Ob darilu faksimil dela Antona Janše je dr. Pechhacker duhovito izjavil: »Janša je bil izvrsten znanstvenik! Če bi živel še eno leto, bi odkril, da se matica pari večkrat. S

Panji so bili že nakrmljeni za zimo, pokriti pa so s plastično folijo, ki ima v sredini majhno luknjo za izhod vlage. Foto: J. Mihelič

tem odkritjem bi profesorja Ruttnerja prehitel za 200 let!«

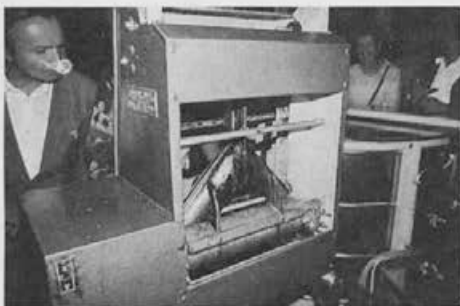
Na poti iz Lunz am Seeja proti Ascbachu, zadnji postaji naše ekskurzije, smo se ustavili pri sloviti zellski Mariji. Mali leseni kipec Marije z detetom v veličastni božjepotni cerkvi Maria Zell in Schubertova mojstrovina Ave Maria, ki je žuborela iz veličastnih orgel in se zlivala s čudovitim mezzosopranom, so nas v duhu ponesli v nebeške višave in nam pričarali trenutke večnosti. Ampak čas nas je že hudo priganjal, morali smo se odpraviti proti čebelarstvu Herolda Singerja.

Čebelarstvo Herolda Singerja

Prispeli smo precej pozno, zato si nismo mogli ogledati čebel, ampak samo osrednji obrat za točenje in skladiščenje medu ter pridelavo medice. Herold je svoje lastno čebelarstvo osnoval leta 1984, ko je 'izrojil' od doma. Takrat je začel praktično iz nič.

Čebelarjev sin, g. Herold Singer, pa je v dokaz, da ni slab čebelar, zlezal na polne sode medu, ko nas je nagovoril. Foto: P. Zdešar

Najnovější stroj za odkrivanje satja. Foto: P. Zdešar

Danes čebelarji z več kot 400 čebeljimi družinami na več stojiščih, oddaljenih tudi več kot 120 km od doma. Stojišča so postavljena na zelo različnih območjih, od 140 do več kot 1000 m nadmorske višine. Obrat je pravzaprav družinski, na vrhuncu sezone jim pomagajo učenci v okviru delovne prakse. V točilnici smo si ogledali stroje za točenje in osnovno predelavo medu ter ob tem opazili posebnost, to je stroj za odkrivanje satja, ki v eni uri odkrije do 1200 satov. Med našim obiskom je bilo nekaj satja še neiztočenega. Na mizi smo opazili steklenico z zelo okusno medico. Gospod Singer nam je na kratko prikazal način pridelave in vrenja medice. Kot podlago uporablja vodno raztopino sončničnega medu in medu mednih pokrovcev z 28-odstotno sladkorno stopnjo. Raztopine ne segreva, zato mora zelo paziti na higieno pri delu in čist pribor. Doda kvasovke za vrenje črnega vina in mešanico pusti vreti pet do šest mesecev na temperaturi

Velečebelar se mora ukvarjati tudi s pripravo medice, je menil g. Singer mlajši. Foto: P. Zdešar

26 °C. Med pretakanjem med večkrat prefiltrira in ga tako polagoma očisti. Po prvi filtraciji doda aromatične dodatke, ki zagotovijo poln okus medice. Ko se alkoholna stopnja približa 13,8 odstotka, medico še zadnjič filtrira z ultra filtrom ter jo pretoči v čiste nove steklenice.

Bilo je že zelo pozno, mali kazalec na uri se je bližal deseti, veliki pa ga je dohiteval, zato je bil že čas za pot proti domu. Neverjetno, ampak v dveh urah smo že prestopili državno mejo pri Šentilju.

Seveda je bilo med vožnjo dovolj časa za pogovor in razglabljanja o letošnji vzrejni sezoni. Kot organizator sem v vodenem pogovoru povabil k mikrofonu več udeležencev potovanja in tako usmerjal temo razprave. Celotna pot je bila pravzaprav zelo naporen seminar z občasnimi postanki in ogledi na terenu. To pa je dela vajenim vzrejevalcem matic in drugim udeležencem ekskurzije kar ustrezalo.

ratke novice

POSLIKAN ČEBELNJAK V GALERIJ SLAVKA AVSENIKA

Kdo ne pozna Slavka Avsenika, vodje našega znanega narodno-zabavnega ansambla Avsenik, saj ga poznajo tudi v Evropi in Ameriki. Nekoliko manj ljudi pa ve, da ima Slavko za gostilno »Pri Joževcu« v Begunjah na Gorenjskem tudi svojo galerijo, še manj pa jih ve, da je Slavko pred

dobrim letom postal čebelar. Za gostilno v Begunjah si je postavil ličen čebelnjak in vanj postavil nekaj panjev. Pohvalil se je, da je prvo leto dobro točil, letos pa je bilo zaradi začetniških težav in ne prav obilnega medenja nekoliko slabše.

Poleg čebelarjenja pa ima veliko veselje

Slika z motivom čebelnjaka, ki jo je narisal g. Andrej Militarov. Foto: J. Mihelič

tudi s slikami, zato se je odločil, da bo v svoji galeriji postavil kopijo prve strani Janševega čebelnjaka in jo ob pomoči slikarja Andreja Militarova opremil s panjskimi končnicami s poslikavami tematike iz trinštiridesetih njegovih skladb. Tako je nastalo 43 slik, ki jih je nato v obliki fotolitov pritrdil na panje »svojega čebelnjaka« v galeriji.

Razstavo so odprli 23. septembra letos v Begunjah, na otvoritev pa je Slavko povabil tudi predstavnik ZČDS. Na njej se je gostitelj predstavil tudi z novim študijskim ansamblom Avsenik, saj kakor je sam povedal, se čuti še premladega za »penzionista«, poleg tega ima pa še dovolj volje in

Avtor slik na otvoritvi. Foto: J. Mihelič

veselja za delo. Koncert je zelo uspel in občinstvo je bilo nad njim navdušeno. Slikar Andrej Militarov sodi med slikarje, ki v realističnem slogu slikajo življenje gorenjskega človeka v preteklosti. Tako kot skladbe so tudi slike vesele in živahne, za kar ima zasluge Slavko, saj je slikarju vedno stal ob strani s svojimi idejami in predlogi. K temu ga je spodbudila ljubezen do domače Gorenjske in njenih običajev, ne samo kot zagretega glasbenika, ampak tudi kot vse bolj zavzetega čebelarja.

Pri čebelarjenju mu čebelarji želimo še veliko veselja in tudi medenih prstov.

urednik Janez Mihelič

z tuje literature

OPAZOVANJE GOZDNE PAŠE V GOZDOVIH ZGORNJEGA PFALZA IN V VZHODNI BAVARSKI V LETU 1993

Poročilo nemške opazovalne skupine, objavljeno v časopisu Imkerfreund, št. 3, 1994.

Ob koncu tega čebelarskega leta se opazovalna skupina iz Zgornjega Pfalza v Nemčiji lahko pohvali že s šestimi leti uspešnega dela. V teh letih je dokazala, da je naloga, ki so si jo zastavili, uresničljiva. Opazovanje gozdov namreč tako finančno kot tudi sicer organizirajo neodvisno od čebelarskih društev in inštitutov. O njihovem delu je bilo v teh letih v strokovnih revijah objavljenih že veliko člankov, organizirali pa so tudi številna predavanja o opazovanju gozdne paše.

Pričujoči članek je pravzaprav poročilo o opazovanju gozdne paše v gozdovih nem-

škega Thöringa v minulem letu. Le-to je potekalo dokaj nenavadno, člani opazovalne skupine pa so si pridobili veliko novih izkušenj. Imeli so srečno roko pri izbiri kraja za opravljanje svoje naloge, saj so bile od 6. do 10. junija 1993 v gozdovih Thöringa zelo dobre razmere za delo. Člani skupine so s poskusnimi kopilarnimi cevčicami zbirali vzorce medene mane, ki so jo izločile različne vrste uši: majhne lekanije (*Physokermes hemicryphus*), rdečerjave smrekove uši (*Cinara pilicornis*), velike črne smrekove uši (*Cinara picae*) ter zelene hojeve uši (*Cinara pectinatae*). Skupaj z

delavci BLAB-laboratorija so že pri zelo majhnih količinah medene mane lahko ugotovili vrsto vsebovanih sladkorjev, električno prevodnost in druge lastnosti.

REZULTATI OPAZOVANJ PRI RAZLIČNIH VRSTAH LEKANIJ

1. Physokermes hemicyphus

To vrsto lekanije bi lahko označili za najpomembnejšo pridelovalko medene mane, zato ni presenetljivo, da je bila poglavitna naloga članov omenjene skupine opazovanje prav te vrste.

Rezultati opazovanj od 1988 do 1991/92 so pokazali nenehno povečevanje števila populacij. Pozimi 1991/92 se je zgodil pravil kolaps, od katerega si lekanije še niso opomogle. To so bile tudi izhodiščne razmere za opazovanja spomladi leta 1993.

Prve lekanije z medeno mano so našli na nadmorski višini 400 m že 18. maja. 27. maja so nadaljevale izločanje medene mane. Paša je trajala 10 dni – torej je bila nenavadno kratka. V tem obdobju je skupina s kapilarnimi cevčicami zbirala vzorce medene mane neposredno. Vzorce so zamrznili za poznejše raziskave v laboratoriju.

Na vzhodu Bavarske zaradi pomanjkanja lekanij pravzaprav ni bilo paše, vendar je bilo to na podlagi rezultatov opazovanj pozimi 1992/93 pričakovano.

2. Cinara pilicornis

Tudi rdečerjava smrekova uš je poleg majhne lekanije pomemben pridelovalec medene mane na smreki. Ta vrsta uši je na vzhodu Bavarske medila leta 1989 in 1991, leta 1992 pa je popolnoma odpovedala. Pri opazovanju so ugotovili razlike med medenjem v nižinskih gozdovih in medenjem v gozdovih, ki rastejo višje od 800 m nadmorske višine.

V nizkih legah so opazovalci po intenzivnem iskanju našli nekaj posameznih primarnih kolonij te uši. Rast majskega poganjka je zaradi toplega vremena aprila hitro napredovala. Čeprav so se primarne kolonije vse do zadnje tretjine maja hitro razvijale, pa se je razvoj tedaj nenadoma ustavil.

Posamezne kolonije so v nekaj dneh popolnoma izginile, razvoj preostalih pa je bil očitno moten. Kljub temu so se ob koncu prve tretjine junija številne leteče uši naselile na smrekovih poganjkih, saj so ti medtem že končali svojo rast ter olesneli. Razvoj sekundarnih kolonij je pokazal zelo slabo stopnjo razmnoževanja. Izločanje medene mane oziroma medenje je bilo v nižinah zelo slabo. Razlog za to je bila morda pospešena rast smreke oziroma njenih poganjkov.

V predelih, ki ležijo višje od 800 m nadmorske višine, so se v zadnji tretjini junija pojavile številne leteče uši. Nasprotno od razmer v nižinskih gozdovih je bilo tukaj opaziti silovito razmnoževanje, tako da so bili majske, še ne olesneli poganjki dobro poseljeni z ušmi sekundarnih kolonij. V obdobju lepega vremena od 30. junija do 6. julija je ta vrsta uši izločala veliko mane, vendar pa opazovalcem ni uspelo zbrati natančnejših podatkov o tem, ker je hkrati obilo medila tudi jelka, melicitozna mano pa je izločala tudi velika črna smrekova uš.

3. Cinara piceae

Pri medenju smreke je pomembna tudi velika črna smrekova uš. Že od leta 1987 in vse do minulega poletja v gozdovih Zgornjega Pfalza in na vzhodu Bavarske ni bilo mogoče zaznati medenja, ki bi ga povzročila ta vrsta uši, leta 1993 pa je bilo povsem drugače.

Po obdobju slabega vremena konec junija se je čebelja paša na vzhodu Bavarske zelo okrepila – pridelek se je povečal celo za 8 kg na dan. Jasno je bilo, da je takšna paša lahko le posledica izločanja mane velike črne smrekove uši. Tedaj namreč mala lekanija ni medila na velikih površinah, medenje rdečerjave smrekove uši pa je bilo ugodno v višjih legah. Vendar pa so bile ob tem času kolonije te uši že prestare in so se počasi razhajale. V nekaterih predelih je bilo razmeroma veliko ali tudi zelo veliko zelenih uši, zato so prav gotovo tudi pripomogle k izdatnejši gozdni paši.

Glede na količino melicitoznega medu in intenzivnost hkratnega izločanja mane zelene in rdečerjave uši so med lahko točili. Le v izjemnih primerih se je strdil

že v štirih dneh po vnosu v satovje. Izločanje melicitozne mane velike črne uši je trajalo vse do sredine avgusta. Zaradi dobrega medenja hoje so zbrani med lahko zelo dobro točili. Take količine melicitoznega medu na tako velikih površinah ni bilo mogoče zaslediti v zadnjih 40-ih letih.

4. *Cinara pectinatae*

Skupina opazuje razvoj te vrste uši že od leta 1988. Samo leta 1989 so zaznali omembe vredno izločanje mane te vrste uši na hoji.

Pozimi 1992/93 so na hojevih vejah preiskovali stopnjo razmnoževanja zelene hojeve uši. Ugotovili so, da so bila na kvadratni centimeter vejine površine največ tri jajčeca, 21. oziroma 22. junija pa je bilo (ob stresanju vej) tudi do 42 živalic na kvadratni centimeter. Ob slabem vremenu od 7. julija do 1. avgusta se je število uši zelo povečalo, saj jih je bilo na kvadratni centimeter kar 45–170. Število uši se tedaj ni zmanjšalo, čeprav je bilo to značilno za zadnja leta. Nasprotno, ponekod se je število uši povečalo, zato je hojeva paša trajala vse do konca avgusta. Tako je hoja leta 1993 zares presenetila z obilnim medenjem, saj je bila slika zimskih pregledov povsem drugačna.

Razlog je verjetno dobro fiziološko stanje hojevih dreves, saj je bila minula jesen

topla in vlažna, april in maj pa nenavadno suha in vroča. Za drevesa je bil to hud stres. Junija in julija je padlo nenavadno veliko dežja, to pa so bile idealne razmere za razmnoževanje uši.

POVZETEK

Kot je videti iz poročila opazovalne skupine, je bilo medenje gozda na območju Zgornji Pfalz in v vzhodni Bavarski nekoliko presenetljivo. Za posebno pesenečenje je poskrbela velika črna uš, ki je na tem območju po 40-tih letih vnovič povzročila medenje hoje. V zvezi s tem se zastavljata zelo zanimivi vprašanji, nanju pa bodo morda odgovorila nadaljnja opazovanja: zakaj so v nekaterih primerih med lahko zelo dobro točili in zakaj se je v številnih primerih spremenil v cement. S tem opazovanjem niso pokazali trditve, da na točenju ugodno vpliva vsebnost melicitoze. Prav tako še ni znano, ali med iz mane velike črne uši vedno vsebuje enako sestavo sladkorjev oziroma kaj je razlog za spremenljivo sestavo sladkorjev v medu. Zdaj, ko berete to poročilo, opazovalna skupina intenzivno zbira podatke o medenju oziroma paši v tej sezoni. Le kaj bodo ugotovili?

Prevedla in priredila:
Mateja Leskovar-Kropivšek

Novosti na knjižnem trgu

David Lowe

Priročnik o varoi

The new varroa handbook, avtor Bernhard Möbus, Clive de Bruyn, Northern Bee Books, Hebden Bridge, UK (1993), 160 pp. ISBN 0907908 675

Delo je razdeljeno na tri dele: prva dva je napisal Bernhard Mobus, zadnjega pa Clive de Bruyn. Napisano je v slogu anekdote, čeprav oba avtorja navajata vire iz bibliografije. Prvi del ima naslov Biologija varoe. Podaja splošen opis členonožcev, podroben opis življenja varoe in njen razvoj. S poglavjem o ugotavljanju varoe v panjih in škoda, ki jo ta povzroči čebelarjem, načinih odstranjevanja pršice ter težavah ob uporabi kemičnih sredstev, ta del vsebuje več

kot le biologijo čebel. Poglavje o preprečevanju razvoja varoe vsebuje tudi seznam kemičnih sredstev, ki jih pri tem uporabljamo, in njihova komercialna imena. Drugi del ima naslov Zdravljenje varoe v južnem delu Francije. To je delo Bernharda Mobusa, ki sicer živi na tem območju. Avtor zadnjega dela z naslovom Učimo se živeti z varoo pa je Clive Bruyn. Ta del pravzaprav ponavlja ugotovitve prvega dela, čeprav je namenjen britanskim čebelarjem. Prva poglavja tega dela obravnavajo razmnoževanje in razvoj pršice, škoda, ki jo ta povzroči, in razširjenost pršice po svetu. Preostala poglavja obravnavajo kemične in biološke načine boja proti varoi, ki jih uporabljajo v Združenem kraljestvu, ter vzrejo odpornih čebeljih družin. Poglavje končuje

povzetek zdajšnjih raziskav v Veliki Britaniji. Vsekakor knjiga vsebuje nekaj uporabnih informacij in brez dvoma si bo utrla pot na knjižne police številnih angleških čebelarjev.

Opraševanje kmetijskih kultur z žuželkami (Insect pollination of crops), avtor John Free, Academic Press, London, UK (1993), 684 pp (2. izdaja).

ISBN O I2 26665I 8

Ta knjiga je v angleščini prvič izšla leta 1970. Od tedaj je bilo objavljenih veliko člankov o opraševanju in pomembnosti žuželk. Razširjena izdaja knjige je predvsem dobrodošla za entomologe in raziskovalce na področju kmetijstva. V uvodu sta pojasnjena pomen oprašitve in opraševalcev, posebno čebel. Prvi del opisuje socialno ureditev življenja čebel, njihovo pašno vedenje, upravljanje čebeljih družin med opraševanjem in uporabo čmrljev in samotarskih čebel za opraševanje. Kljub temu da so v ta del knjige vključena tudi nova spoznanja, je avtor jedrnat. Drugi del knjige obravnava posamezne kmetijske pridelke, pri katerih je pridelek precej večji, če nasad oprašijo žuželke. V njem bomo našli nekatere nove informacije in opise nekaterih novih pridelkov. Ti so razvrščeni po abecednem redu vrste družin, dodani pa so jim podrobni opisi cvetov, način oprašitve, uporaba medonosnih in drugih čebel in žuželk, ki zagotavljajo primeren pridelek. Kot ugotavlja avtor, sta se spremenila način prehranjevanja in način uporabe zemlje, potreba po hibridnih semenih se je povečala, vse večje pa je tudi zanimanje za opraševanje, zlasti čebel. V dodatku so navedena latinska in domača imena kulturnih rastlin, opisanih v knjigi. Delo vsebuje tudi sezname avtorjev, živali, rastlin in splošnih pojmov, njena vrednost pa je za vse, ki se ukvarjajo z oprašitvijo, neprecenljiva.

Bee world, št. 3, 1993.

Prevod: J. Kralj

Nov video film o vzreji matic dr. Jost H. Dustmann

Vzreja matic je eden izmed najpomembnejših postopkov v čebelnjaku. Kljub šte-

vilnim učbenikom in priložnostnim so čebelarji želeli o tej temi videti tudi video. Film so podprli Nemška čebelarska zveza (DIB), nemški inštitut za znanstvene filme v Göttingenu in Inštitut za čebelarstvo (Lower Saxony Institute). Film traja 67 minut in podrobno prikaže najpogostejše načine vzreje matic. V njem lahko vidimo vzrejo matičnikov v brezmatični družini, vzrejo ob pomoči prašilčkov, vzrejo ob uporabi starterja in čebelje družine rednika, predstavljen je vzrejni material (mlade ličinke), priprava rednika, uravnava parjenja (kontrola) in dodajanje matic v čebeljo družino. Filmu bodo čez čas dodali še obširen priložnik. Cena za VHS video kaseto v angleškem ali nemškem jeziku je 110 DEM (z dodatnimi stroški za poštnino).

Film lahko naročite na naslovu:

Institute für den Wissenschaftlichen Film
Nonnenstieg 72 D-34000, Göttingen,
Deutschland

Fax: 0551-202200

Bee World, št. 2, 1993.

Prevod: J. Kralj

Novi plastični matični lončki

Pred kratkim so se pojavili novi plastični matični lončki, podobni starim matičnim lončkom. Kakšna je razlika med novimi in starimi matičnimi lončki? Vzrejna letvica je po vsej svoji širini prevlečena z galvaniziranim železom. Ob robovih je zvita navznoter, tako da je podobna žlebu. Na notranji površini vzrejne letvice je dvajset tesno zloženih matičnih lončkov, ki so drug od drugega oddaljeni 2 mm. Plastični matični lonček z ustnično bazo vložijo v žleb. Matični lončki so ob celotni dolžini vzrejne letvice. Pritrdimo jih tako, da jih vložimo v vzrejno letvico, jih zavrtimo za 90° in jih s tem pritrdimo. Prednost novih matičnih lončkov je, da jih zlahka ločimo od vzrejne letvice. Matične lončke na vzrejni letvici je treba le zavrteti za 90°, seveda v obratni smeri, kot smo jih pritrdili. To je pomembno pri vzreji matic, saj morajo zrele matičnike prestaviti v valilne matičnice, kjer matice valijo v termostatih ali panjih.

The Australian Beekeeper, april 1994.

Prevod in priredba: J. Kralj

Raziskave medu so »tržno« uspešne

Andrew Matheson

Med so že v preteklosti uporabljali kot antibiotik, pred kratkim pa so raziskave medu v Novi Zelandiji pokazale njegovo antibiotično vrednost. Dr. Peter Molan, biokemik na univerzi Waikato, se že več kot deset let ukvarja z antibakterijsko učinkovitostjo medu. S kolegi je preizkušal različne vrste medov in opazil med njimi razlike. Med iz tam rastočega grma manuke (*Leptospermum scoparium*) ima visoko stopnjo neperoksidazne protibakterijske aktivnosti. Ta neperoksidazna antibiotična sestavina deluje na bakterijo, odporno proti zdravilom kot MRSA (methicillin, odporen proti *Staphylococcus aureus*) in na *Helicobacter pylori*. Za tega menijo, da povzroča rano na želodcu. Pod vodstvom raziskovalca Niaza Soamaia so med omenjene rastline v nekaterih bolnišnicah že začeli uporabljati za zdravljenje bolnikov. Kljub temu da klinični poskusi še niso znani, sta se zelo povečali tako prodaja kot cena medu iz manuke, čeprav gre za temen med z izrazitim okusom. Tako ta med stane že skoraj za polovico več kot najboljši svetli medovi. Napovedi so dobre. Zaradi industrijskega trženja in predstavitve medu pa se bo

njegova cena lahko še povečala. Po končanih kliničnih poskusih bodo med manuke lahko prodajali kot zelo cenjen pridelek z zdravilnim učinkom. Poleg raziskav protibakterijskega delovanja medu in načinov za preverjanje njegove učinkovitosti, preučujejo tudi nove načine za določanje rastlinskega izvora medu. Namesto organoleptične preiskave medu in analize cvetnega prahu sta dr. Seng – To Tan in dr. Alistair Wilkins s sodelavci na Univerzi Waikato razvila tehniko prstnega odtisa medu (fingerprinting honey technique). Nedavne raziskave so pokazale, da je to zanesljiv način za ugotavljanje čistosti medu manuke. Za raziskave medu manuke je bilo pomembnih več dejavnikov:

a) zanimanje posameznih raziskovalcev;

b) podpora čebelarjev in čebelarskih svetovalcev ter ministrstva za kmetijstvo, saj so vzorce zbirali, še preden so bili znani prvi rezultati;

c) denarna podpora čebelarskih obratov, pomoč čebelarjev pri preskrbi z medom;

č) usklajevanje programa »trženja«, ki je pospešil prodajo medu.

Bee world, št. 3, 1993.

Prevod: J. Kralj

OBČUTLJIVOST BACILLUS LARVAE NA TERAMICIN

HAČIRO ŠIMANUKI, DAVID A. KNOX

Huda gniloba čebelje zalege je infekcijska bolezen čebeljih ličink, ki jo prenašajo spore bakterije *Bacillus larvae*. Bolezen razširjajo čebele do jljje, saj okužijo hrano za razvijajočo se zalego. Okužena larva odmre in je vir več bilijonov spor.

V začetku tega stoletja, leta 1900, ko so ugotovili povzročitelja hude gnilobe čebelje zalege, so obolele družine zažigali. Čeprav danes čebelarji poznajo že druge načine za uravnavo bolezni, še vedno uporabljajo zažiganje. Poleg tega zdaj uporabljajo razkužilo etilenoksid, gama sevanje in teramicin oksitetraciklin HC I. Sredi 40-tih let so za preprečevanje hude gnilobe čebelje zalege uporabljali sulfatiazol, v zgodnjih petdesetih letih pa teramicin.

Precej let so čebelarji ob zimskem krmiljenju uporabljali sulfatiazol, ob spomladanskem pa teramicin. V laboratoriju za raziskave čebel v Bellsvillu so zbrali več kot sto vzorcev hude gnilobe čebelje zalege in preučili njihovo občutljivost na teramicin. Zanimivo je, da razlik v razširjanju hude gnilobe čebelje zalege pred uporabo teramicina in po njej niso ugotovili.

Poglavitni vzrok, da odpornosti *Bacillus larvae* na teramicin niso ugotovili že prej, je v tem, da so čebelarji po neuspešni uporabi teramicina čebeljo družino uničili ali pa so uporabili druga kemična sredstva.

Susceptibility of *Bacillus larvae* to Terramycin

Prevod in priredba: J. Kralj

Vir: American Bee Journal, februar 1994.

UMRL JE ALOIS TROPPER, DOLGOLETNI ČASTNI PRESEDNIK AVSTRIJSKE ČEBELARSKE ORGANIZACIJE

Na osrednjem pokopališču v Gradcu so se avstrijski čebelarji 5. septembra letos poslovili od svojega vzornega in zaslužnega funkcionarja Aloisa Tropperja. Kar četrto stoletja je kot predsednik avstrijske čebelarске organizacije skrbel za njen napredek in razvoj. S svojo sposobnostjo, trdno voljo in nepopustljivo klenostjo je dosegel vse svoje cilje. Vsem je bil zgled naprednega čebelarja in dokaz, kaj zmora človek dobre volje in poguma.

Alois Tropper se je rodil leta 1906 v Dortmundu v Nemčiji kot sin avstrijskih izseljencev. Kot triindvajsetletni fant je stopil v avstrijsko vojsko in v njej dosegel čin majorja. Med drugo svetovno vojno je bil v nemški vojski, nekaj časa celo v Škofji Loki, kjer se ga starejši čebelarji še dobro spominjajo. Po končani vojni je kot jugoslovanski vojni ujetnik pomagal pri graditvi »Ceste bratstva in enotnosti«. Po odpustu je spet stopil v avstrijsko vojsko, obnovljeno l. 1956, in v njej služil do upokojitve.

Po vrnitvi domov se je spet oklenil svojih čebelic in jim namenil ves svoj prosti čas. Že l. 1952 je opravil izpit za čebelarскеga potovalnega učitelja. Čebelarji so kmalu spoznali, da imajo zelo sposobnega in obetavnega člana. Izvolili so ga za svojega predsednika, to funkcijo pa je opravljal kar 18 let. Posrečilo se mu je združiti obe čebelarски organizaciji v enotno štajersko čebelarско zvezo.

To je bil čas njegove velike aktivnosti na področju čebelarstva. Na njegovo pobudo so

ustanovili oziroma zgradili štajersko čebelarско šolo, postavili v bližni le-te plemenilno postajo in zgradili poslovni zadrudni objekt. Leta 1968 so sklenili, da morajo čebelarji obvezno naročati strokovno glasilo »Bienenwatter«. Tropperja so izvolili za predsednika štajerske čebelarске organizacije in urednika strokovnega glasila.

Alois Tropper je imel tedaj že pripravljen načrt, kako bo utrdil čebelarско organizacijo in razširil oziroma uveljavil delo na izobraževalnem področju, zlasti pri vzreji matic in zdravstveni zaščiti čebel. Posebno pozornost je namenil izobrazbi čebelarjev in potovalnih učiteljev. Tudi sam je bil potovalni učitelj, tako da v Avstriji ni kraja, v katerem ne bi predaval čebelarjem. Poleg tega je bil še plodovit čebelarски pisatelj, saj je napisal nekaj praktičnih knjig, ki so doživele več izdaj.

Za svoje delo in prizadevanja je prejel vsa najvišja odlikovanja svoje organizacije, med njimi tudi naziv častnega predsednika. Za svoje zasluge za Republiko Avstrijo je prejel tudi več zlatih in srebrnih odličij. Tako so se mu Avstrijci dostojno zahvalili za njegovo življenjsko delo.

Alois Tropper je bil moj dober prijatelj. Dolga leta sva si pisala in se obiskovala ter izmenjavala izkušnje. V svojem zadnjem pismu za božič 1993 mi je med drugim pisal: »Tebi in tvojim želim vse najlepše, predvsem pa svobodno in samostojno domovino. Pri nas je veliko simpatij do Slovenije in vsi si želimo, da bi bili prijatelji. Čeprav bom kmalu dopolnil 88. leto življenja, še nisem umrl in morda je še mogoče, da obiščem Ljubljano. Čebele sem moral opustiti, nisem pa peresa, saj ga še pridno sučem.«

Pri 88-tih letih še toliko življenjske moči!

Slovenski čebelarji, zlasti starejši, ki smo ga poznali, se ga hvaležno spominjamo kot izjemno prijaznega, gostoljubnega človeka. Tipična štajerska duša, polna človeške toplote. O njegovi gostoljubnosti smo se namreč prepričali vedno, kadar nas je povabil na različna čebelarška srečanja, predavanja in tečaje v Lunz am See, Šempeter pri Gradcu, na Dunaj in še kam. Naša čebelarška organizacija je prav v tistem obdobju doživljala kritične dni svojega obstoja. Bili smo brez prebite pare. Kljub temu nas je Tropper ljubeznivo vabil, gostil in poravnal vse naše račune. Marsičesa smo se takrat naučili pri dobrih sosedih in tako izpopolnjevali svoje znanje.

Alois Tropper je odšel. Hvala za vse, ne bomo te pozabili!

prof. Edi Senegačnik

LETNA ČLANARINA ZČDS ZA LETO 1995 ZNAŠA 2.550 SIT

Članarino ZČDS plačajte skupaj z društveno članarino blagajniku vašega društva.
Pri plačilu članarine boste brezplačno prejeli 12-stranski barvni koledar.

O ZBIRANJU ČLANARINE ZA LETO 1995

Izvršni odbor Zveze čebelarских društev Slovenije je na svoji seji, 8. oktobra letos, določil članarino za leto 1995. Ta znaša 2.550 SIT. **Nespremenjena tolarska članarina naj bi veljala od novembra 1994 do februarja 1995. Članarina za leto 1995 je nekoliko višja, ker bo, po sklepu IO ZČDS, Slovenski čebelar izhajal v barvah v nekoliko večjem obsegu.**

Vodstva čebelarских organizacij prosimo, da čimprej (najkasneje pa do 15. februarja) zberejo članarino za leto 1995 in jo nakažejo na račun ZČDS, št. 50101-678-48636 ali jo prinesejo na Cankarjevo 3 v Ljubljano, vsak delavnik, razen sobote, od 7. do 14.30.

Blagajnikom čebelarских organizacij bomo poslali 12-stranske stenske koledarje z barvnimi slikami in prostorom za zapiske. Koledarje naj brezplačno razdelijo vsem **plačnikom članarine ZČDS za leto 1995!** Poleg te ugodnosti imajo člani pravico do enega brezplačnega oglasa ali reklame v Slovenskem čebelarju v tekočem letu, kupijo lahko znatno cenejšo embalažo za polnjenje medu, potrudili se bomo tudi, da bodo lahko tudi drugo leto kupili znatno cenejši sladkor za krmljenje čebel. **Kdor bo izrabil vse ponujene ugodnosti, bo gotovo večkratno povrnil stroške za plačano članarino.**

Teh ugodnosti pa bodo deležni le tisti člani, ki bodo plačali tudi članarino ZČDS.

Vodstva čebelarских organizacij prosimo, da čimprej organizirajo občne zборе in zberejo članarino.

Vsem blagajnikom, tajnikom in poverjenikom se v imenu organov ZČDS že vnaprej zahvalujemo za požrtvovalno delo in ves trud pri zbiranju članarine in podatkov.

ZČDS

OBVESTILA ZVEZE ČEBELARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE

Pred občnimi zbori

Čebelarська društva, ki nameravajo na svoje občne zборе povabiti funkcionarje Zveze čebelarских društev Slovenije, seznanjamo z naslovi članov izvršnega odbora ZČDS. Na občni zbor povabite tistega člana izvršnega odbora ZČDS, ki zastopa vašo regijo!

- Celjska regija: Anton Rozman, Podvin 102, 63310 Žalec.
- Dolenjska regija: Jože Sever, Semič, 7c., 68333 Semič.
- Gorenjska regija: Marjan Debelak, Pohorskega bat. 85, 61000 Ljubljana, in Silvo Seražin, Ručigajeva 21, 64000 Kranj.

- Koroška regija: Ivan Hriberšek, Heroja Iršiča 4, 62380 Slovenj Gradec.
- Ljubljanska regija: Marko Debevec, Čuža 7, 61360 Vrhnika, in Stanko Hajdinjak, Mlinska pot 32, 61231 Črnuče.
- Notranjska regija: Robert Kovačič, Gregorčičeva 23 a, 65250 Il. Bistrica.
- Obalno-kraška regija: Renato Starc, Vena Pilon 2, 66000 Koper.
- Podravska regija: Darko Korošec, Ulica heroja Tomšiča 4, 62000 Maribor, in Alojz Solina, Markovci 31 a, 62281 Markovci.
- Pomurska regija: Koloman Korpič, Juša Kramarja 17, 69000 M. Sobota, in Ernest Toplak, Dobrovnik 282, 69223 Dobrovnik.
- Posavska regija: Branimir Vodopivec, Dolenja vas 37, 68270 Krško.
- Primorska regija: Marjan Bratina, Cankarjeva 15, 65000 Nova Gorica.
- Zasavska regija: Uroš Jenčič, Šuštarjeva 26, 61420 Trbovlje.

Odjava naročnine na Slovenski čebelar

Vse naročnike, ki prihodnje leto ne bodo obnovili naročnine, prosimo, da nam do 15. decembra letos to sporočijo po telefonu (061) 210-992 ali v pismu.

Vse naročnike (ki ne plačujemo preko društev) obveščamo, da je naročnina na Čebelarja za leto 1995 2950,00 SIT.

RAZPIS ZA PREDLOGE ZA ODLIKOVANJA IN PRIZNANJA

Vodstva čebelarških organizacij, ki želijo v letu 1995 predlagati svoje člane za podelitev odličij Anton Janša I. stopnje, naj do konca januarja 1995 pošljejo svoje zahteve na predpisanem obrazcu »Predlog za podelitev odličja A. Janša«, ki jih dobite na ZČDS. (Predlagate lahko le tiste, ki so prej že prejeli odličje III. oziroma II. stopnje!).

Če imate v svoji sredini čebelarja, ki je na področju znanstvenoraziskovalnega ali inovativnega dela v čebelarstvu bistveno prispeval k napredku čebelarstva, ga predlagajte za dodelitev nagrade P. P. Glavarja. Zahteve naslovite na ZČDS do konca januarja 1995.

Strokovna služba ZČDS

SLADKO DIŠEČA RAZSTAVA

MILENA B. POKLIČ

Čebelarji na Konjiškem skrbijo za 1800 čebeljih družin

Da bi približala čebelarstvo dejavnost čim širšemu krogu ljudi, je konjiška čebelarška družina, ki jo vodi Alojz Klevže, pripravila zanimivo razstavo. Številni obiskovalci, med njimi je bilo veliko otrok, so si od petka do nedelje lahko ogledali tehnična sredstva, orodja, čebelje pridelke in medene izdelke, ki so jih lahko tudi poskusili.

Organizirano čebelarstvo v konjiški občini sega v leto 1906. Takrat je imela organizacija sedež v Čadramu, nato so ga preselili v Špitalič. Ustanovitelji so bili, tako kot je bila v tistih časih navada, učitelji. Ti so tudi začeli uvajati AŽ panje, ki so se

najprej razširili v nižinskih predelih. »Po vojni čebelarstvo ni bilo v ospredju, čebelarji pa so vztrajali in postopno znova obudili čebelarške organizacije. Na območju prejšnjega okraja so zrastle družine v Vitanju, Zrečah, Konjicah in Ločah. Res je škoda, da se v preteklosti čebelarstvu ni namenilo več pozornosti, ne le zaradi pridelkov, ki jih dajejo čebele, ampak predvsem zaradi opravevanja, ki ga opravijo,« je ob odprtju razstave poudaril dolgoletni predsednik Zveze čebelarških družin Slovenske Konjice in mentor čebelarških krožkov na šolah **Maks Tajnikar**. Opozorilo je podkre-

pil s števkami. Kar 80 odstotkov rastlin namreč oprashijo čebele, strokovnjaki pa so tudi ugotovili, da bi na zemlji propadlo 40 odstotkov vsega rastlinstva, če ne bi bilo čebel.

V Slovenskih Konjicah je danes 38 čebelarjev, v občini pa skupaj 130. Skrbijo za 1800 čebeljih družin, glede na velikost občine pa bi bilo idealno, če bi imeli 2500 do 2800 panjev. To je seveda precej več, kot je čebel danes, zato je še toliko tehtnejše opozorilo, naj ljudje ne bi uporabljali strupenih škropiv, ki povzročajo množično zastrupitev čebel.

Ker pa je tudi med Konjičani veliko ljubiteljev narave, čebelarji pričakujejo razširitev svoje dejavnosti. Pri tem pa ne čakajo križem rok, ampak načrtno vzgajajo mlade čebelarje. »Krožki imajo tudi razvojni pomen. V njih skrbimo za 12 panjev čebel, vsako leto pa jih nekaj vzgojimo prav za mlade čebelarje. Letos smo že razdelili štiri družine,« opisuje delo v krožkih Maks Tajnikar. Tako se res ni bati, da ne bi imeli česa zapisati v nadaljevanju knjige o čebelarstvu v občini Slovenske Konjice.

DEJAVNOSTI ČD ILIRSKA BISTRICA

IVAN SKRT

Vodstvo Čebelarskega društva Ilirska Bistrica – društvo je eno najštevilčnejših – v minuli čebelarški sezoni ni namenjalo pozornosti samo razvoju in gmotni koristi članstva, ampak tudi družabnosti in razvedrilu vsega članstva. Vsekakor pa je bila poglobitna skrb društva zatiranje vseh čebeljih bolezní.

Skupaj s pristojno veterinarsko službo, veterinarsko svetovalko mag. Barbaro Strmole iz Kopra in veterinarsko inšpektorico dr. vet. med. Simono Hočevnar iz Postojne ter s čebelarskimi pregledniki na-

šega društva smo pregledali vse čebelje družine v čebelnjakih, v katerih se je prejšnja leta že pojavila huda gniloba čebelje zalege. Izkazalo se je, da so bili pregledi nujno potrebni in koristni. Ugotovili smo več žarišč omenjene bolezni. Čebelar, ki je bolezen sam pravočasno prijavil, je prejel primerno odškodnino, drugi, pri katerih smo tudi ugotovili gnilobo, pa so ostali brez čebel in odškodnine.

Ugotavljamo tudi, da je v vseh čebelnjakih še vedno tudi varoa, zato smo proti temu zajedavcu to leto dvakrat organizirali

Na obisku pri znani čebelarki Milki Rakovec v Bašlju.
Foto: I. Skrt

Med obiskom v Avstriji. Foto: I. Skrt

kolektivno zdravljenje s fluvalinatom. Nekaj čebelarjev je uporabilo tudi druga zdravila. Veliko preglavic nam povzroča tudi poapnela zalega, proti kateri, vsaj za zdaj, še ni znano nobeno učinkovito zdravilo.

Kakor sem omenil že na začetku, je upravni odbor našega društva pripravil tudi nekaj zabavnih srečanj za razvedrilo. Tako smo prijeten večer z dobro zakusko pripravili po občnem zboru, organizirali pa smo tudi zabavno srečanje vseh članov in njihovih družin v Brkinih oziroma pri lovski koči v bližini vasi Celje. Udeležilo se ga je veliko naših članov. Ob dobri postrežbi v smrekovem gozdičku in ob prijetni glasbi smo bili vsi udeleženci zelo dobre volje, pa še zaplesali smo. Vsi navzoči so si takih srečanj še zaželeli, saj ob takih priložnostih zlahka pozabiš na vse težave.

Konec junija smo se odpravili na ekskurzijo na Gorenjsko in v sosednjo Avstrijo.

Kot smo se dogovorili, nam je čebelarka Milka Rakovec v vasi Bašelj pri Preddvoru nazorno prikazala pridobivanje matičnega mlečka. Le-ta je njen poglavitni pridelek. Priložena slika prikazuje naše srečanje pri Milki Rakovec, ko ji v spomin in zahvalo izročamo majolko z ilirskobistriškim grbom.

Z Gorenjske smo se odpravili na avstrijsko stran meje. Ogledali smo si več turističnih in drugih zanimivosti, seveda tudi zgodovinski knežji kamen na Gosposvetškem polju, nato pa obiskali predsednika ČD Škofiče dipl. inž. M. Krasnika. V koroškem narečju nam je povedal, kako čebelari v nakladnih panjih, kolikšni so čebelji donosi, pa tudi o drugih čebelarskih problemih. Priložena slika prikazuje naše srečanje z inž. Krasnikom in njegovo soprogo.

Po prijetnih doživetjih na Gorenjskem in v Avstriji smo se dobro razpoloženi v poznih nočnih urah vrnili v Ilirsko Bistrico.

IZLET ČEBELARJEV VOJNIŠKE DRUŽINE

Čeprav Čebelarska družina Vojnik skrbi predvsem za strokovno usposabljanje svojih članov in za zdravje čebel, v letnem načrtu svojega dela pa je predvidela tudi izlet za svoje člane. Organizirali so že tri predavanja, preskrbeli sladkor za spomladansko krmljenje čebel, zdaj pa so se odpravili tudi na izlet.

Program izleta je izbral odbor, organiziral in izpeljal pa ga je prizadevni tajnik odbora

gospod Franc Kolenc. Čebelarji so se na izlet odpeljali z avtobusom in kombijem osnovne šole Frankolovo.

Najprej so se ustavili na gradu Brestanica. Čeprav je ob sobotah grad zaprt, so prizadevni organizatorji poskrbeli za vodiča, ki jim je pojasnil zgodovino te pomembne stavbe. Ogledali so si samostan trapistov, še posebej dolgo pa so se zadržali v prostorih muzeja zapornikov in izgnancev.

Z gradu Brestanica smo se odpeljali na grad Mokrice in si ogledali tudi to zgodovinsko znamenitost. Od tam smo se odpeljali naravnost v Čateške Toplice. Ta biser slo-Čeprav so izletniki povečini tudi sami preživelci ta čas in so številne dogodke poznali, so jih razstavljeni eksponati znova zelo pretresli. Po njihovem mnenju bi številnim koristilo, da bi od časa do časa obudili spomin na hudo trpljenje, ki ga je moral prestat slovenski narod za svoj obstoj. Le tako bi gotovo bolj cenili in spoštovali tiste, ki so se žrtvovali za našo svobodo, in še bolj varovali našo samostojnost.

venskih toplic nam je razkazala prijazna vodička, nam na kratko razložila njegovo zgodovino in ponudbo, nato pa smo sedli za mize v zdraviliškem domu h kosilu. Bilo je izvrstno pripravljeno.

Hitro smo morali naprej. Prek Bizeljskega smo se napotili v Olimpje in k Ježovnikovim. Tudi tam so nas prijazno sprejeli in nam pokazali farmo jelenov in gojenje gob. Po malici in nakupih smo se prek Podčetrka, Šmarj in Šentjurja odpeljali v Vojnik. Tudi ta dan nam je obogatilo spoznanje, da še živijo ljudje, ki v svojih prsih čutijo srce.

Franjo Marošek

smrtnice

EMIL-MILOŠ KAPLAN

Julija letos smo k večnemu počitku pospremili našega člana, čebelarja Emila-Miloša Kaplana iz Trziča.

Kruta bolezen mu je v 51. letu starosti, ko je bil še sredi življenjske moči in velikih načrtov, pretrgala nit življenja. V čebelarstvo društvo se je včlanil leta 1987. Čebelaril je z 8 panji žnideršiči. Zadnja leta je bil tudi član upravnega odbora društva.

Tržiški čebelarji se bomo pokojnika radi spominjali in ga ohranili v prijaznem spominu.

**Čebelarstvo društvo
Trzič**

MARTIN HAFNER

Smrt – ta neizprosna zakonitost narave – nam je letos iztrgala že drugega čebelarja, Tineta Hafnerja. Čebe-

lariti je začel že kot mlad fant. Prvo čebelarsko znanje je prejemal od starejših čebelarjev. Zaradi velikega veselja do čebel se je pozneje izpopolnjeval z različno čebelarsko literaturo. Svoje čebele je tudi prevažal po republikah nekdanje Jugoslavije. V zadnjem času si je postavil nov čebeljak in ga vzorno uredil. Bil je dolgoletni član upravnega odbora čebelarskega društva, v zadnjem obdobju tudi blagajnik. Pri graditvi

čebelarstva doma je bil vedno pripravljen sodelovati. Za svoje nesebično delo je prejel priznanji Anton Janša III. in II. stopnje. Na njegovo zadnjo pot smo ga spremili številni hrastniški čebelarji. Ohranili ga bomo v prijaznem spominu.

**Čebelarstvo društvo
Hrastnik**

JOŽE ZUPAN

Čebelarji Čebelarstva družine Smlednik smo se 24. maja poslovili od našega dolgoletnega člana JOŽETA ZUPANA.

Bil je napreden čebelar, delaven in prizadeven član družine ter odbornik društva. V dolgoletnem čebelarjenju se je izkazal kot dober strokovnjak in velik ljubitelj čebel. Čebelaril je s 60 AŽ panji, čebele pa je tudi prevažal.

Rodil se je leta 1911 na Hudem pri Tržiču. Izučil se je za sodarja. Leta 1941 se je poročil in si ustvaril družino v Mošah pri Smledniku, kjer je tudi čebelaril.

Za svoje prizadevno delo v čebelarstvu je prejel odličji Anton Janša III. in II. stopnje.

Ohranili ga bomo v prijaznem spominu.

**Čebelarstvo družina
Smlednik**

RUDOLF GORENŠEK

Po dolgi hudi bolezni je maja letos umrl naš član Rudolf Gorenšek. Doma so imeli tudi čebele. Ko si je ustvaril družino in zgradil svoj dom, je leta 1971 začel čebelariti tudi sam. Kmalu po včlanitvi v društvo je bil izvoljen v upravni odbor, prevzel pa je tudi dolžnost gospodarja društva. To delo je opravljal, dokler mu je to dopuščalo zdravje. Aktiven je bil tudi pri vseh drugih dejavnostih društva. Za požrtvovalno delo v društvu je prejel odličji Anton Janša III. in II. stopnje.

V spominu ga bomo ohranili kot vzornega čebelarja in dobrega tovariša.

**Čebelarstvo društvo
Ravne na Koroškem**

ALOJZ KOBAL

Smrt je spet posegla v vrste naših čebelarjev in v osemdesetem letu v najlepšem mesecu leta pretrgala življenje Alojzu Kobalu.

Po poklicu je bil mizar, zaposlen pa je bil na železnici in v KLI-ju. Čebelaril je od leta 1942, član Čebelarstva društva Logatec pa je bil od njegove ustanovitve. Za aktivnosti v društvu je prejel tudi odličje Anton Janša III. stopnje.

**Čebelarstvo društvo
Logatec**

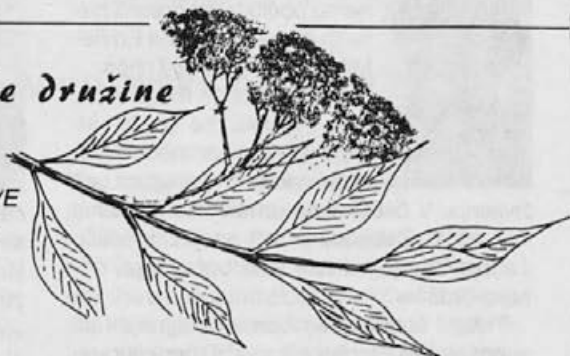
Čebelarji - čebelarstva družine

ČEBELARJI - LJUBITELJI NARAVE

Nudimo sadike AMORFE in KÜBLERJEVE vrbe ter lepo cvetočih dreves EVODIJE in KERLATERIJE!

Pošiljamo tudi po pošti!

Tel.: popoldan (061) 59-610

Nace Sotlar, Pšatnik 20, 61211 Šmartno pod Šmarno goro

ČEBELARJI, ZAŠČITITE KAKOVOSTEN SLOVENSKI MED Z ZAŠČITNO ZNAMKO

Vsi proizvodi na tržišču, ki so opremljeni z znamko kakovosti, dosegajo višje cene. Zakaj tudi čebelarji ne bi svojega pridelka opremljali z zaščitno znamko in mu dvignili ceno? Naučimo kupce, da bodo ločili in kupovali le pristen slovenski med, za katerega poleg poštenega in strokovnega čebelarja jamči še neodvisna znanstveno-strokovna organizacija z izvidom o opravljeni analizi medu.

Cena analize posameznega vzorca je **znižana na 7.000,00 SIT**, nalepka z zaščitno znamko **stane 8,00 SIT za kozarec**, na vsakih 100 plačanih nalepk pa dobite **brezplačni barvni plakat** za reklamiranje vašega medu.

KJE LAHKO KUPITE STEKLENO EMBALAŽO IN NALEPKE ZA MED

Da bi vam olajšali nakup steklene embalaže, smo se dogovorili s čebelarji z različnih območij, da bodo prodajali kozarce za med:

- **za Pomurje:** Medobčinska zveza čebelarskih družin Murska Sobota, vsak torek od 15. do 17. ure, dogovorite se z g. Antonom Štefkom, tel. (069) 48-265;
- **za Koroško:** vsak delavnik, dogovorite se z g. Alojzom Porijem, tel. (0602) 22-654, Ravne na Koroškem;
- **za osrednjo Slovenijo:** vsak torek med 10. in 18. uro, pokličite g. Davida Ferleta, tel. (061) 14-29-242 in 14-29-766, Dobrunje;
- **za Gorenjsko:** vsak dan, razen nedelje, od 15. ure dalje pokličite g. Braneta Kozinca, tel. (064) 733-203, Lesce.
- **za Podravje:** vsako sredo in petek ves dan, pokličite g. Karla Štruklja, tel.: (062) 814-102, Slovenska Bistrica.

Na zalogi imajo kilogramske kozarce z navojem in kovinske pokrove. Embalaže ne pošiljajo po pošti!

Zveza ima na zalogi tudi navadne in samolepne etikete za kozarce z medom. **Naročite jih po telefonu (061) 210-992, pošljemo jih po povzetju.**

NOVO – nalepke za polkilske kozarce.

Cena nalepke je:

navadne		samolepne	
člani	nečlani	člani	nečlani
3,00 SIT	4,00 SIT	8,00 SIT	9,50 SIT

ZČDS

MIZARSTVO KRŽE – z dolgoletno tradicijo – VRHNIKA

Izdelujemo kakovostne AŽ panje po konkurenčnih cenah. Panji so iz kakovostnega smrekovega lesa in rogljičeni (cinkani). Satniki so iz lipovega lesa in vrtani za žičenje. Desetsatne AŽ panje lahko dobite takoj, za ostale vrste panjev tipa AŽ pa sprejemamo naročila.

Franc Krže, Idrijska 3, 61360 Vrhnika, telefon (061) 751-317.

PRODAJA ČEBELARSKEGA KOLEDARJA ZA LETO 1995

Vse čebelarje obveščamo, da so prvi vzorci čebelarskega koledarja za leto 1995 že pripravljene. Cena koledarja je 300,00 SIT. **Vsi redni člani ZČDS in vsi naročniki Slovenskega čebelarja bodo ob plačilu članarine za leto 1995 pri blagajnikih društev brezplačno prejeli koledar.**

Pri naročilu več kot sto koledarjev za podjetja ali posameznike je **cena posameznega koledarja 240 SIT**. Enak popust (20 odstotkov) priznavamo tudi posameznikom, ki bodo prevzeli prodajo čebelarskega koledarja (vendar le pri prevzemu več kot sto koledarjev). Z doplačilom možnost dotiska naslova podjetja ali ČD.

ZČDS

PRODAM avtomobilsko prikolico za prevoz 12 AŽ panjev. Inf. (065) 25-581 – zvečer.

KUPIM večjo količino cvetnega prahu izkopanca. Te.: (061) 722-890 – zvečer.

PRODAM večjo količino cvetnega prahu. Informacije (0608) 70-387.

PRODAM popolnoma nov električni nož znamke APINOX za odkrivanje medenih satov. Cena 6,000 SIT. Jože Šobar, V. Vlahovića 5, 61310 Ribnica.

ČEBELARSKI DAN

podravske čebelarje na Srednji kmetijski šoli v Mariboru v ponedeljek, dne 7. novembra 1994 s pričetkom ob 12.00 uri, Vrbanska 30 v soorganizaciji in s poročili:

- o potrebi in pomenu čebelarskega izobraževanja v R Sloveniji bo govoril Stane Čuček v imenu Čebelarske zveze Slovenije in Maribora;
- o predmetu čebelarstva v kmetijskem šolstvu pri nas in delu prof. dr. J. Riharja ter dr. Andreja Fidelja, dipl. vet. bo govoril ravnatelj Kmetijske srednje šole Maribor Alojz Podjavoršek, dipl. ing. agr.;
- o vlogi in delu veterinarskega inšpektorata Maribor ter delu dr. A. Fidelja bo govoril mag. Edvard Osrajnik;
- o vlogi in nalogah veterinarske svetovalne službe v podravske regiji bo govoril-la predstavnik Veterinarskega zavoda v Mariboru;
- beseda zaslužnih pospeševalcev čebelarstva v Sloveniji prof. dr. Jožeta Riharja iz Ljubljane in Podravja dr. Andreja Fidelja dipl. vet.;
- beseda gostov zborovanja in mecenov ter razno.

Čebelarski dnevi v Mariboru so postali redna oblika strokovnih srečanj, letošnji želi dati poseben poudarek dejstvu, da R Slovenija kot samostojna država potrebuje redno čebelarsko šolanje v okviru kmetijskega šolstva in čebelarske organizacije in to od poklicne, srednje do fakultetne stopnje. To je osnova za obstoj in napredek te stroke. Vabljeni v čim večjem številu!

**Pripravljalni odbor MZČD Maribor, za:
Stane Sajevec**

**KOVINSKA GALANTERIJA
R A K O V E C**
GUNCELJSKA CESTA 28/a
61000 LJUBLJANA
Tel.: (061) 51-076

NA ZALOGI IMAMO:

TOČILA ZA MED – AŽ + LR 3S Al.,

DB + LR 3S Al., AŽ + LR 4S Al., DB + LR 4S Al.

KOŠI ZA TOČILA – AŽ + LR, DB + LR

Odočne štule, gonila, stojala za odkrivanje satja, univerzalni kadičnik, zapahi krajši in daljši 2/2, LR sponke, zapah levi in desni, nosilec matične rešetke, sito dvojno in enojno, razstojišča AŽ za 7, 9, 10, 11, 12 satov, matične klešče, lovilec rojev AŽ- LR, ameriška razstojišča, univerzalne klešče za satnike, matične rešetke »Haneman«, žica za žičenje satnikov.

PRIPOROČAMO VAM NAKUP NAŠIH IZDELKOV PO KONKURENČNIH CENAH!

POPRAVEK

V Slovenskem čebelarju številka 7/8-984 na strani 203 v članku »Zaščitimo okolje in čebele« je prišlo do pomote pri navajanju oseb, ki so podeljevale otrokom priznanja in diplome. Pravilno se glasi: Priznanja in diplome smo učencem podeljevali člani ČD Krka; organizator Pavle Herbst, predsednik društva Ivan Rošelj, tajnik društva Franc Plut in blagajnik Henrik Zaletel.

Za pomoto se opravičujem.

Avtor članka: P. Herbst

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo »Slovensko čebelarstvo društvo za Kranjsko, Štajersko Koroško in Primorsko« leta 1898.

Izdaja ga Zveza čebelarstvih društev Slovenije, Cankarjeva 3/II, 61000 Ljubljana, tel.: (061) 210-992, fax: 126 13 35.

Časopis izhaja v Ljubljani vsakega 1. v mesecu in je oštevilčen z zaporedno številko meseca. Časopisni (izdajateljski) svet sestavljajo: inž. Marjan Skok, Stanislav Hajdinjak, prof. Pavle Zaletel, dr. Janez Poklukar, dipl. oec. Aleš Mižigoj.

Uredniški odbor sestavljajo: prof. Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, mag. Franc Javornik, dr. Janez Poklukar, dr. vet. Mira Jenko, inž. Marjan Debelak in prof. Pavle Zaletel.

Glavni in odgovorni urednik: prof. Janez Mihelič

Lektorica: prof. Nuša Radinja

Letna naročnina za nečlane znaša za leto 1994 2.500,00 SIT. Posamezna številka pa stane 250,00 SIT.

Članarina, skupaj z naročnino za Slovenski čebelar je 2.150,00 SIT.

Člani imajo pravico do enega brezplačnega oglasa do 20 besed v tekočem letu, vsako nadaljnjo besedo pa plačajo po veljavnem ceniku za splošne oglase.

Cene reklamnih oglasov: cela barvna stran na ovitku 25.000,00 SIT, v sredini 15.000,00 SIT, pol strani 7.000,00 SIT, četrta strani 4.000 SIT. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10 odstotkov, za 6- do 10-kratno objavo 20 odstotkov, za letoletno objavo 30 odstotkov. Cena splošnih oglasov je 40,00 SIT za besedo, enaka cena velja tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 40 besed.

Številka tolarkega žiro računa pri SDK v Ljubljani je: 50101-678-48636.

Po mnenju Ministrstva za informiranje Republike Slovenije (23/39-92) šteje mesečnik Slovenski čebelar med proizvode informativnega značaja, iz 13. točke tarifne številke 3, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5%.

Tisk: KURIR p.o. Ljubljana, Parmova 39.

Rokopisov in nenaročenih fotografij ne vračamo.

Pri Triglavu za svoj certifikat že danes dobite največ!

1. Najugodnejša cena delnice:

Pooblašcene investicijske družbe Triglav zaračunavajo najnižjo vpisno provizijo, zato boste za svoj certifikat dobili največ delnic.

2. Brezplačna lastninska nakaznica-vpisnica:

Pri vpisu certifikata v eno od naših investicijskih družb vam lastninskih nakaznic ni treba kupovati na pošti ali v poslovalnici SDK, saj jih brezplačno dobite na naših vpisnih mestih.

3. Pomoč pri vpisu certifikata:

Prijazni in usposobljeni uslužbenci vam bodo odgovorili na vsa vprašanja in vam pomagali izpolniti lastninsko nakaznico.

4. Smo tam, kjer je vaš dom:

Sedeži Pooblaščenih investicijskih družb Triglav so v regionalnih središčih, vodijo pa jih ljudje iz vašega kraja, ki jih dobro poznate. Njihove odločitve bodo koristile vam in vašemu kraju.

5. Ustanovitelj – Zavarovalnica Triglav:

Za Pooblaščenimi investicijskimi družbami Triglav stoji Zavarovalnica Triglav, ki za obljube jamči s svojim imenom. Vaše zaupanje je dragoceno, zato bomo storili vse, da ga bomo upravičili. Že danes vam lahko za vaš certifikat ponudimo največ, prepričani pa smo, da so naše delnice najboljša naložba tudi za prihodnost.

Triglav

Pooblašcene investicijske družbe